Lodzer Tageblat № 106

Opłata pocztowa uiszcz. ryczałtem.

פרייז 15 גראשען

לאדזשער טאגעבלאט

היינט 8 זייטען

רעדאקציע או... [illegible]טראציע: פיעטריקאווער 16. טעלעפאנען פון: רעדאקציע 100-57, פון אדמיניסטראציע 100-47

זונטאג, כ"ה ניסן תרצ"ב | 1 maja 1932 | 25-טער יאהרגאנג

פראפ. בארטעל בעשטימט אלס פרעזעס פון שטענדיגען ווירטשאפטל. ראט פון די געוו. פרעמיערן

וויכטיגע קאנפערענצען פון מארשאל פילסודסקי מיט מינ. זאלעסקי און פאטעק

נאך דער קאנפערענץ פון מארשאל פילסודסקי מיט'ן מלוכה-פרעזידענט

װ א ר ש א (טעלעגראניש) אין צוזאמענהאנג מיט'ן לעצטען בעזוך פון מארשאל פילסודסקי אויפ'ן שלאס, האבען אין די פאליטישע קרייזען גענומען קורסירען כלערליי קלאנגען. דאס נעמט זיך דערפון, וואס כמעט תמיד נאך א בעזוך פון מאכטגעבנדען פאקטאר אויפ'ן שלאס קומען פאר א רייע וויכטיגע ענדערונגען. נאכ'ן איצטיגען בעזוך פון מארשאל פילסודסקי אויפ'ן שלאס שמועסט מען שטארק, אז ס'זאל גערופען ווערען צום לעבען אזא ארגאן, וועלכער זאל זיך פער נעמען אויסשליסליך מיט דרינגענדע ווירטשאפטליכע פראבלעמען, און אוים מיידען ווי ווייט מעגליך פאליטישע פראגען. לויט די דאזיגע לאנגען זאל געשאפען ווערען א ספעציעלער ווירטשאפטליכער ראט מיט'ן אנטייל פון די ג. נאך-מאי רעגירונגען, פאלמענער און פארשטעהער פון ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס. בראש פון דאזיגען ראט זאל שטעהן דער ג. פרעמיער פראפ. בארטעל אויף אזא אופן וואלט מיללוויז ערפילט געווארען דער וואונש פון די, וואס האבען געוואלט צוריקזעהן דעם פראפ. בארטעל ביי דער מלוכה-ארבייט. דער פאליטישער קורס וואלט אבער דערביי געבליבען נישט געענדערט, און די רעגירונג וואלט זיך ווייטער געפונען אין די הענד פון פרעמיער פריסטאר. שוין אין די נאהענטסטע טעג זאלען פאלען רעצידירענדע בעשלוסען אין דער פראגע. פרעמיער פריסטאר איז אויפגענומען געווארען אויף א לענגערער אודיענץ ביים מלוכה-פרעזידענט. די דאזיגע קאנפערענץ איז העכסטווארשיינליך פערבונדען מיט ווירטשאפטליכע פראבלעמען און מיט די בעשלוסען פון מלוכה-הויפט נאך דער קאנפערענץ פון די 4 פרעמיערן.

—8—

פוילען אלס פערמיטלער צווישען רומעניע און ראטען-רוסלאנד.
מארשאל פילסודסקי — הויפט אנפיהרער פון די פויליש-רומענישע ארמעען אין פאל פון א מלחמה?

װ א ר ש א (טעלעפאניש) מארשאל פילסודסקי האט נעכטען אויפגענומען דעם פוילישען געזאנדטען אין מאסקווא, ה' סטאניסלאוו פאטעק, מיט וועלכען ער האט אפגעהאלטען א לענגערע קאנפערענץ. דאס געשפרעך איז געווען גע־ווידמעט די פראבלעמען פון מזרח-אייראפא. וועגען דעמזעלבען ענין וועט היינט מארשאל פילסודסקי קאנפערירען מיט'ן מינ. זאלעסקי, וועלכער איז נאר וואס צוריקגעקומען פון גענף. די קאנפערענץ פון מארשאל פילסודסקי מיט'ן מינ. פאטעק האט געפונען א שטארקען אפקלאנג אין דער אויסלענדישער פרעסע, מחמת זי שטעהט אין ענגען צוזאמענהאנג מיט די קאנפערענצען פון מארשאל פילסודסקי מיט די רומענישע מלוכה-מענער. לויט די אינפארמאציעס פון דער אויסלענדישער פרעסע האט מארשאל פילסודסקי בעת זיין וויילען אין רומעניען געשלאסען א צוגאב-אפמאך צום מיליטערישען פויליש-רומענישען בונד, לויט וועלכען מארשאל פילסודסקי וועט אין פאל פון א מלחמה, איבערנעמען די הויפט-אנפיהרונג פון די פער־אייניגטע פוילישע און רומענישע ארמעען.

„פראוודא" שטעלט פעסט, אז דער הויפט-ציל פון מארשאל פילסודסקי'ס נסיעה קיין רומעניען איז געווען דאס ארומרעדען די סאוויעטיש - רומענישע בעציהונגען.

אנדערע אויסלענדישע צייטונגען גי־בען איבער, אז פוילען האט איצט גע־נומען אויף זיך די ראל פון א פערמיט־לער צווישען רומעניען און ראטען-פער־באנד.

די לאגע זאל אויפגעקלערט ווערען בעת דער קאנפערענץ פון מארשאל פיל־סודסקי מיט'ן מינ. זאלעסקי, וועלכער האט וועגען דער פראגע אפגעהאלטען אין גענף א רייהע קאנפערענצען מיט טארדיען און מאקדאנאלד'ן.

רעגירונג זאל מאכען ווייטגעהענדע רעדוקציעס אין בודזשעט

װ א ר ש א. (טעלעפאניש) די ארבייטען וועגען מאכען ווייט-געהענדע רעדוק־ציעס אין בודזשעט געהען אן אין א גי־כען טעמפא.

עס וועלען ארורגעפיהרט ווערען ווייט־געהענדע מאטעריעלע רעדוקציעס אין אלע מיניסטעריומס. היות, ווי ס'זענען פערשפרייט געווארען קלאנגען, אז אלע רעזערווען פון דער מלוכה-קאסע זענען שוין אויסגעשעפט געווארען, מאכט מען אויפמערקזאם, אז די מלוכה-קאסע בע־זיצט 320 מיליאן זל. רעזערוועס, וועלכע זענען געבליבען פון דעם עודף פון די בודזשעטען אין די פריהערדיגע יאהרען. א חוץ דעם האט די מלוכה-קאסע דאס רעכט אויסצונוצען דעם קרעדיט אין „באנק פאלסקי" אויף ווייטערדיגע 50 מיליאן זל. און זי קאן נאך ארויסלאזען עמיסיעס אויף 70 מיליאן זל.

טארדיע וויל שלום מאכען מיט העריא'ן
העריא ווארפט אפ די אפערטע

פ א ר י ז (ספ.) אויף א וואהל-מיטינג אין בעלפאט האט דער פראנצויזישער פרעמיער טארדיע ערקלערט אז ער וואלט גערן וועלען צוזאמענארבייטען מיט הע־ריא'ן. די אפערטע פון פרעמיער איז דורך העריא'ן אפגעווארפען געווארען.

העריא האט אין א געשפרעך מיט פרע־סע-פארשטעהער ערקלערט אז די רא־דיקאלען ווילען מיט קיינעם זיך נישט בינדען פאר'ן אויסגאנג פון די וואהלען. זיי ווילען נישט געבען קיין הבטחות ניט די סאציאליסטען און נישט די רעכטע.

אין צוזאמענהאנג דערמיט האט טאר־דיע בעאויפטראגט זיינע אנהענגער צו שטיצען די ראדיקאלען, וואס זענען אנ־הענגער פון א צוזאמענארבייט מיט די רעכטע, דאגעגען צו בעקעמפען די רא־דיקאלען, וואס וועלען געהן צוזאמען מיט די סאציאליסטען.

די פערוואלטונג פון דער געזעלשאפט צו פלעגען קראנקע „בקור חולים" און דער קאמיטעט „אוזדראוויסקא"

מאכען בעקאנט, אז אין חודש מאי 1932 וועלען פארקומען הזכרות אין דער שוהל פון דער געזעלשאפט אויף פלאץ וואלגאשטשי № 10 צו וועלכע עס ווערען איינגעלאדענט קרובים, פריינד און בעקאנטע, נעמליך:

דעם 1-טען	7 פריה	פאר ג"ע	זיגמונט יאראטשינסקי
„ 1	7 פריה	„ „	יאקוב קרעמער
„ 2	12.30 נאכמ.	„ „	באשא אוריס...ך
„ 3	7 פריה	„ „	מאריא גאלדסאבעל
„ 3	12.30 נאכמ.	„ „	האלינא יאעל
„ 4	7 פריה	„ „	שמעון צינאמאן
„ 4	12.30 נאכמ.	„ „	יאדוויגא ארבוס
„ 4	1 נאכמ.	„ „	טעקלא רויטשטיין (געב. שאפמאן)
„ 6	7 פריה	„ „	ישראל פ. פאזנאנסקי
„ 8	7 פריה	„ „	הירש וואלכאוויטש
„ 8	7 פריה	„ „	איזראעל צינאמאן
„ 8	12.30 נאכמ.	„ „	משה דיניין
„ 10	12.30 נאכמ.	„ „	פרעזעס זיגמונט ליכטענפעלד
„ 11	7 פריה	„ „	נפתלי קרסל
„ 12	7 פריה	„ „	י' זעף פערלבערג
„ 15	7 פריה	„ „	אבראם פיקיעלני
„ 17	12.03 נאכמ.	„ „	וויטאלד יאנוש בעקערמאן
„ 20	7 פריה	„ „	יעטא קעלער
„ 20	7 פריה	„ „	הרה"ג ר' אלי' חיים מייזעל
„ 22	12.30 נאכמ.	„ „	מאריא גראדזענסקא
„ 22	1 נאכמ.	„ „	ניסן האנפטוואורצעל
„ 24	7 פריה	„ „	בערטאלד בלום
„ 24	7 פריה	„ „	מאריאן פרישער
„ 25	7 פריה	„ „	שמואל פיאטרקאווסקי
„ 25	7 פריה	„ „	יוליוש ראזענטאל
„ 27	7 פריה	„ „	רבקה פרוסאק
„ 27	12.30 נאכמ.	„ „	שרה ווישצוויאנסקא
„ 29	12.30 נאכמ.	„ „	מאריצי מאנטשקא
„ 29	1 נאכמ.	„ „	אולריך וואלאזשינסקי
„ 31	7 פריה	„ „	אסתר קאן

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזערע פריינדינס אדעלא און סאלא צוליב'ן טויט פון זייער אונפערגעסליכען פאטער נ"ע

זיינוויל ווילטשקאווסקי

זייט געטרייסט!

יוסף האמבורסקי און פרוי

דער יודישער פליישער פעראיין, פיעטריקאווער 24 פאדערט אויף אלע מיטגלידער צו קומען אפגעבען דעם לעצטען כבוד דעם פערשטאר־בענעם לאנגיעהריגען מיטגליד נ"ע

ישעי' ווייסקאפף

די לויה קומט פאר היינט, זונטאג 1 נאכמ. פון טרויער-הויז נאפיור־קאווסקעגא 3.

די פערוואלטונג

מודעה

ליגענדיג אין בעט פרשת צו רח"ל אויף א קוואטאק כמעט אהן לשון איז ארייגעקומען צו מיר איין מענש, וואס ביי מיר איז דער געווען איין מוחזק פאר איין איש מהימן און פארגעשטעלט דאס דער אייגענטימער פון דער פירמע „ארקאדיא" איז איין איש כשר און א יוד וואס קען לערנען און איך בין אין לאדז ערשט איין האלב יאהר, וועלכעס ... קיינעם נישט האב איך מסכים געווען דאס מע זאל ארויסגעבען א הכשר אויף מיין נאמען. יעצט דער־וויסענדיג זיך, אז מען האט מיך גענארט און די פירמע „ארקאדיא" איז גע אסר'ט דורך דעם ראבינאט און איז מוחזק אלס מחלל שבת שליס איך זיך אהן אין דער החלטה פון ראבינאט און שומרי שבת און איז ווייטער גע'אסר'ט אלס מחלל שבת.

הרב אלימלך ראבינאוויטש מקאליש

Ładne trzypokojowe mieszkanie
z wszelkiemi wygodami przy ulicy Andrzeja, bardzo tanio, natychmiast do oddania, komorne 198 zł. kwartalnie. Adres w administracji.

א שטוב און א קוך

זעהר גרויס, טרוקען אוןווארעם, 2-טער שטאק אין צענטרום אויף זאוואדזקא גאס איבערצוגעבען. צו ערפאהרען אין רעדאקציע פון „לאדזשער טאגעבלאט." אדער טעלעפאניש 186-32.

Dr. Wołkowyski

צעגיעלניאנא 4

טעלעפאן 216-90

ספעציאל-ארצט פאר חויט ווענערישע קראנק־הייטען און מענער-שוואכע. אלע-ארט אנאליזע עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראלען נעמט אן פון 9–2, און פון 5–9 אוונט. בעזונדער ווארטע-זאל פאר פרויען.

קול מבשר!

1) רעכטצייט'ס טריומף אין לאדז!!!

2) דזשעק רעכטצייט וועט זיך מיטוואך ד. 4. מאי צוזאמען מיט דער ארטיסטין-זינגערין

יוכבד זילבערג

פייערליך געזעגענען מיט'ן לאדזשער יודישען טעאטער-עולם.

3) איבערראשענדעס! פרקים מארגען!

4) בילעטען שוין צו בעקומען אין קאסע.

לוקסוס-שיך

הערען דאמען און קינדער

צו קאנקורענץ-פרייזען

בעקומט מען נור אין דער פירמע

א. אגורעק

11 זאוואדזקא 11

Dr. med. H. Różaner

ספעציאליסט פון הויט- און ווענערישע קראנקהייטען מענער-שוואכע און קינדערלאזיגקייט

נארוטאוויטשא 9, טעל. 128-98

נעמט אן פון 8–10, 4–8 אוו. זונטאג פון 9–10 פריה.

נ... רשי פעלדשער

B. Joskowicz

שטעלט פאקען טעגליך מיט פרישע קראוויאנקע און גיט אויך ארויס שוויאדעצטווע

פולנאצנא Północna 4 טעלעפאן 141-86

נעמט אן פון 8–11 און פון 4–6 א זייגער אוונד.

פלעגט די פיס
PEDICURE
S. Łódzki

Traugutta 5 (Krótka) m. 18, tel. 170-37

נעמט אן פון 11–2 און פון 4–7 נאכמ. אסיסטענט ביי מיסטער צ ל ע פ א ק (היהנער-אויגען אנשטאלט אין לאנדאן) ספעציאליסט צו בעזייטיגען היהנער-אויגען און הארנהויט ווי ... נעגעל אהן שמערץ. ...

Dr. med. J. LUBICZ

כירורג און ארטאפעד

פאלודניאווא 9 — טעל. 183-17

ספעצ. פון צוזאמענשטעלען געבראכענע הענד און פיס קראנקהייטען פון ביינער און גלידער: שווינדזוכט (גרוזליצע), אטרעטיזם, רעמאטיזם, פערקרימונגען פון פלייצעס, זשילאקס ס. היילונג מיט איינשפריצונגען איינענע פראצעדורע פון ארטאפעדישע אפאראטן, וקלאקדעס אויף פיס-שמערצען, קינסטליכע הענד און פיס (פראטעזן) גארסעטען, ברוכבינדן (פאסקעס) א.ז.וו.

נעמט אן פון 3 ביז 5 נאכמיטאג.

היטלעריסטען בושעווען אין די אוניווערזיטעטען

פיל יודישע סטודענטען פערוואונדעט אויף די הויכשולען אין וויען

ענגלישע רעגירונג בעציהט זיך גינסטיג צו יודישע ארץ-ישראל פאדערונגען

ווינ, 30. אפריל (י.ט.א. טעלעגר.) די נאציאנאל-סאציאליסטען האבען נעפייערט דעם וואוקס פון די היטלעריסטישע שטימען אין עסטרייך, דורך בעגיינען די ווילדע אנטיסעמיטישע ארגיעס אויף יודישע סטודענטען. אין וויענער פאליטעכניקום האבען די כוליגאנעס פערשפארט אין איין צימער די יודישע סטודענטען און זיי מערדערליך געשלאגען. 7 יודישע סטודענטען זענען פערוואונדעט געווארען.

ביי פיל יודישע סטודענטען האבען די כוליגאנעס אראפגעריסען די קליידונג, די שיך און זאקען, כדי זיי זאלען נישט קענען אנטלויפען. צוויי יודישע סטודענטען האבען די כוליגאנעס אראפגעווארפען פון די שטיגען פון 3-טען שטאק.

אויך אין אוניווערזיטעט און אין אלע אנדערע הויכשולען האבען די היטלעריסטען בלוטיג צושלאגען די יודישע אקאדעמיקער.

פראפ. בראדעצקי ביים קאלאניען-מיניסטער

לאנדאן, 30. אפריל. (יטא) דער מיטגליד פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע פראפ. בראדעצקי האט אין בנין פון ענגלישען פארלאמענט אפגעהאלטען א לענגערע קאנפערענץ מיט'ן ענגלישען קאלאניאל-מיניסטער סער פיליפ ליסטער.

נאכ'ן געשפרעך האט פראפ. בראדעצקי בערוכטעט, אז בעת דער קאנפערענץ זענען בעהאנדעלט געווארען א ריי לויטענדע פראגען, די פראגע וועגען פרעמדע בערוכטעט, וואס דארף בקרוב פערעפענט ווערען, וועגען ערטפיקאטען און וועגען דער אלגעמיינער פאליטישער און ווירטשאפטליכער לאגע אין ארץ-ישראל. פראפ. בראדעצקי האט אנגעוויזען דעם מיניסטער, אז די רעגירונג דארף איבערנעמען די איניציאטיווע צו שטיצען די יודישע אינטערעסען אין ארץ-ישראל. דער קאלאניען-מיניסטער האט צוגעזאגט צו נעמען אין אכט אלע יודישע וואונשען און זיך גינסטיג בעציהען צו די ארויסגערוקטע פאדערונגען.

בעראטונגען צווישען מאקדאנאלד'ן, סטימסאנ'ען, ברינינגען און טארדיען בעניין

גענף. ספ.) אויף א בעראטונג צווישען מאקדאנאלד'ן, סטימסאנ'ען און ברינינג'ען, אנדער זיי וועגען זיך פונאנדערגעפאהרען פון גענף איז בעשלאסען געווארען צו בעגייען די קאנפערענצען וועגען א קאמפראמיס אין דער ענטוואפנונגס-פראגע אין 2 וואכען ארום. פראנקרייך וועט בעקומען א מיטטיילונג, אז זי זאל און משך פון דער צייט זיך קלאר ארויסזאגען, צי זי האט בדעה זיך צו בעטייליגען אין די דאזיגע בעראטונגען.

פאדערעווסקי וועט האלטען א גרויסע פאליטישע רעדע וועגען איבערשלעזיען און פאמאזשע

ניו-יארק. (ספ.) אין דער צווייטער העלפט פון חודש מאי וועט פארקומען אין ניו-יארק א גרויסער באנקעט לכבוד פאדערעווסקי'ן. אויפ'ן דאזיגען באנקעט וועלען זיין אנוועזענד 2500 פערזאן, די אנגעזעהענסטע פאליטיקער, זשורנאליסטען און קינסטלער פון די פעראייניגטע שטאטען. פאדערעווסקי וועט אויפ'ן באנקעט האלטען א גרויסע פאליטישע רעדע וועגען דייטשלאנד'ס אונבערעכטיגטע טענות צו פאמאזשע און איבער-שלעזיען. ווי שטארק ס'איז דער אינטערעס צו דער דאזיגער רעדע בעווייזט דער פאקט, וואס הונדערט ראדיא-סטאנציעס האבען שוין מיטגעטיילט וועגען איבערגעבען טראנסמיסיעס פון פאדערעווסקי'ס רעדע.

פערשטענדיגונג צווישען ענגלאנד, אמעריקא און דייטשלאנד בנוגע די רעפאראציע-פראגע

לאנדאן. (ספ.) די היגע פרעסע פערעפענטליכט א סענסאציאנעלע ידיעה, אז מאקדאנאלד, סטימסאן און ברינינג זענען געקומען צו א פולשטענדיגען הסכם בנוגע דער רעפאראציע-פראגע. אויף דער לאזאנער קאנפערענץ זאל נעמליך ערקלערט ווערען, אז אלע מלחמה-חובות ווערען ליקווידירט.

מלוכה-פרעזידענט אויפגענומען אויף אנ'אודיענץ מינ. זאלעסקי

ווארשא (טעלעפאניש) היינט האט דער מלוכה-פרעזידענט אויפגענומען אויף אנ'אודיענץ דעם אויסערן-מיניסטער זאלעסקי, וועלכער איז נאר וואס געקומען פון גענף.

אויך איז גענף לאכט מען...

בעת די פויזעס פון די ערנסטע פאליטישע אונטערהאנדלונגען האט מען געקענט זעהן אין גענף אזא בילד, ווי מאקדאנאלד ברינינג און טארדיע שמועסען געמיטליך און שמייכלען.

סענסאציאנעלע ארכעאלאגישע אויסגראבונגען אין עזה

לאנדאן. (יטא) דער בעקאנטער ענגלישער ארכעאלאג סער פלינדערס פעטרי האט פערעפענטליכט אייניגע רעזולטאטען פון די אויסגראבונגען, וואס זענען דאס לעצטע יאהר געפיהרט געווארען אונטער זיין ליידונג אין ארץ-ישראל. א זעהר סענסאציאנעלע ענטדעקונג איז דורך זיין עקספעדיציע געמאכט געווארען אין דער געגענד פון עזה. עס איז געמליך ענטדעקט געווארען א נייער טונעל, 500 יארד (אנ'ערך 450 מעטער) לאנג, וואס פיהרט פון דער שטאט עזה אין דער מדבר אריין. דער טונעל געהט אונטער די אלטע שטאט-מויערען. ווי עס שיינט, איז דער טונעל געווען בעשטימט אלס ענטרינונגס-וועג בעת א סכנה אדער אלס א וועג אויסצופיהרען א פלוצלינגדיגען אנפאל אויפ'ן שונא, וואס בעלאגערט די שטאט. א צווייטער קלענערער טונעל איז ענטדעקט געווארען אונטער די חורבות פון דעם הויפט-טויער פון עזה. דער דאזיגער טונעל איז נאך פלאסטערט און זאמד-שטיינער. דער גאנצער שטח איז אבער נאך וועניג אויסגעפארשט און די אויסגראבונגען קומען אן זעהר שווער. סער פלינדערס פעטרי האלט, אז עס וועט דויערן לפחות נאך 50 יאהר ביז עס וועט זיך איינגעבען אויסצוגראבען אלע חורבות און אויפקלערען זייער היסטארישע בעדייטונג.

הכנות צו א שטרייק אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע

(§) אין לאקאל פון „קארטעל“ איז פארגעקומען א פערזאמלונג פון טעקסטיל-ארבייטער און צוזאמענהאנג מיט דער קינדיגונג פון לוין-אפמאך. די פערזאמלונג האט בעשלאסען אנצושליסען זיך צו דער אקציע, וואס עס פיהרען די „קלאסען“ און „פראצא“ וועגען אן אלגעמיינעם טעקסטיל-שטרייק. כדי ארום צורעדען די איינצעלהייטען וועט דאנערשטאג פארקומען א געמיינזאמע בעראטונג.

תשובות פון דער רעדאקציע אויף יודישע אנפראגען

די אנפראגען מוזען זיין שריפטליך. צו יעדער אנפראגע מוז ווערען צוגעלעגט א קוויט פונ'ם אבאנאמענט-אפצאהל פאר'ן לעצטען חודש.

פון ד"ר א. אקערבערג

פירמע ה. ש.

די לאדזשער פינאנץ-קאמער טייטשט אויס די פעראדרנונג וועגען באנקראטציע פון אומזאץ-שטייער אין דעם זין, אז צו דער איינגעצאהלטער סומע ווערט צוגערעכענט 50 פראצ. למשל: אויב די איינגעצאהלטע סומע איז 100 זל. ווערט געבוכט 150 זל., אזוי אז די הנחה איז נישט 50%, נאר 33 און איין דריטעל פראצ. כדי צו בעקומען די הנחה מוז ווערען אנגעשריבען א בקשה; אויף דער דאזיגער בקשה איז קיין שטעמפעל-מארקע נישט נויטיג.

ה' ב—ר

איהר האט רעכט צו פערלאנגען אנ'ענטשעדיגונג פאר 3 חדשים. אייער ענין געהערט צום ארבייטס-געריכט.

ה' ש—ן.

גוט אז א בוכע איז „אורזשאנד רא-ויעמטשני“ וועגען פעסטשטעלען די הויך פון דירה-געלד. די ספראווע וועט קאנען ווערען אויפגעגליידט, ביז עס וועט זיין אנ'ענטשיידונג וועגען דער הויך פון דירה-געלד.

ה' ד. ג.

דער וועקסעל-חוב איז שוין פערעלטערט. איינקלאגען מעגט איהר, נאר אויב אייער בעל-חוב וועט זיך ווערען, וועט איהר פערשפילען מיט קאסטען.

ה' ג. ב.

אויב אייער ארבייטער האט זיך אפגעזאגט פון זיין אמט, מעגט איהר זיך אויסוועהלען אנ'אנדערען. דער ווינדאס מוז ווערען ארויסגעגעבען און משך פון 4 חדשים.

ה' א. ת.

די הויפטאמט געפינט זיך אין פעטריקאוו. ווענדט זיך דארט פערזענליך. שריפטליך קאן דאס נישט ווערען ערלעדיגט.

ה' ט. ה. טורעק.

נוט אנ'אנקלאגע צום קאלישער קרייז-געריכט נעגען דעם סינדיק און פערלאנגט עס זאל ווערען צוזאמענגערופען א גלויביגער-פערזאמלונג.

געהעכערטער ראדיא-אפצאהל?

ווי מיר האבען שוין געמאלדען ווערט פון היינט אן געהעכערט דער ראדיא-אפצאהל. פון יעדען אפאראט וועט מען צאהלען 3.30 א חודש.

קריסט דערשיסט זיין רייכע יוד. געליבטע און דאן נעמט ער זיך אליין דאס לעבען

די דערשאסענע איז אלט געווען 43 יאהר און איז מיט עטליכע יאהר צוריק געקומען פון אמעריקא

טאמאשאוו. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) די גאנצע שטאט איז אונטער'ן רושם פון מארד און זעלבסטמארד, וואס איז נעכטען אויסגעפיהרט געווארען אויף דער אלטאניענקא גאס 35.

אין דערמאנטען הויז און א רייך אויסמעבלירטער וואוינונג האט געוואוינט די 43-יעהריגע פרוי רוזע ל. צוזאמען מיט איהר קריסטליכען געליבטען, דעם 31-יעהריגען באנפאצי נערארד.

אין 1924 איז פרוי ל. געקומען פון אמעריקא, מיטברענגענדיג א באר צעהנ-דליג טויזענד דאלאר.

זי האט דאן געקויפט 2 נומער און א מוהל בייט טאמאשאוו און זיך דארט בעזעצט.

אין דער מוהל האט דאן צווישען אנדערע געארבייט דער פראסטער ארבייטער ב. נעראר. די רייכע יודישע פרוי, וואס איז דאן שוין אלט געווען 35 יאהר, איז געפעלען געווארען דער דעמאלט 18-יעהריגער פאראבעק, וועלכער איז אויך נישט געבליבען גלייכגילטיג צו דער אויסגעצייכנטער יודישער פריצ'טע און צווישען זיי האט זיך פערבונדען א פערדרגונג ליבע.

נאך א פאר חדשים וואוינען אויפ'ן דארף האט פרוי ל. זיך אריבערגעצויגען אין דער שטאט, מיטנעמענדיג איהר געליבטען.

די גאנצע 8 יאהר האבען זיי צווישען זיך זעהר גוט געלעבט.

נאך 8 יאהר צוזאמענלעבען האט זיך רויזעלע'ן צונויגעסען דער קריסטליכער געליבטער און זי האט בעשלאסען איהם אוועקצושיקען.

נעכטען 2 א זייגער ביי טאג, ווען פרוי ל. האט זיך געקליבען ארויסצוגעהן איהרע זאכען, איז דער געליבטער געווארען זעהר אויפגעבראכט און זי גיגיב מען ווילען. א ווארט פאר א ווארט, און א נעוועזען מאמענט האט ג. ארויסגעכאפט א רעוואלווער און אויסגעשאסען 2 מאל צו איהר און צום סוף זיך ארעונעשאסען א קויל און קאפ.

די שוטערין האט ארויסגערופען א מהומה ביי די שכנים.

מ'האט באלד אלארמירט די נויטע הילף, וועלכע האט דעם זעלבסטמערדער און מערדער און א שווערען צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל.

דער צושטאנד פון דער פרוי ל. איז א שווערער און דער מצב פונ'ם זעלבסטמערדער איז א האפנונגסלאזער.

„פערלאזטע“ ישיבה-בחורים...

אויסטערלישער בריף פון בזשעזשינער סטאראסטווא צום דארטיגען רב.

בזשעזשינ. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) צווישען דער יודישער בעפעלקערונג אין בזשעזשינ האט ארויסגערופען גרויס אויפזעהן א בריף פון סטאראסטווא צום היגען רב, און וועלכען עס ווערט מיטגעטיילט, אז די מאכט וועט אנווענדען שטרענגע שטראפען נעגען די ישיבה-בחורים, וואס שטעהען צום פאבאר פערלויזטע, פעראורייניגענדיג די אנדערע פאבאראוועס. אין בריף ווערט רעקאמענדירט דעם רב און די יודישע פרנסים אכטונג צו געבען, אז די יודישע פאבאראווע זאלען זיך שטעלען צום פאבאר ריינע.

בעקומענדיג אזא אויסטערלישען בריף, האט די יודישע קהלה געשיקט א דעלעגאציע אין דער סטאראסטווא, אבער דארט האט מען איהר ערקלערט, אז וועגען דעם ענין זאל דאס קרייז-מיניס-טעריום האבען פונאנדערגעשיקט צירקולארען און גאנץ פוילען (?!)

* * *

די יודישע „סקאלא“ דארף זיך פער-אינטערעסירען מיט דער דאזיגער אויס-טערלישער פעראדרנונג און פעסטשטעלען די געשוכטע מיט'ן מיניסטעריאלען צירקולאר.

פרעזעס פון שטאט-ראט זאל ווערען ראטם. אנדזשעיאק

דאס פרעזידיום פון שטאט-ראט האט בעשטימט די נאהענטסטע פלענאר-זיצונג אויפ'ן 12. ר. ח. אויף דער זיצונג זאל געוועהלט ווערען אלס פרעזעס ראטמ. אנדזשעיאק און אלס וויצע-פרעזעס — ראטמ. קאוואלסקי. ביידע פון פ.פ.ס.

פרעמיעס-פערטיילונג פון ליכט-רעקלאמע קאנקורס

אין רעזולטאט פון קאנקורס פאר גוט-בעלויכטענע שויפענסטער האבען 14 פירמעס בעקומען פערשידענע פרעמיעס. סך-הכל האבען אין קאנקורס זיך בעטייליגט 50 פירמעס.

דאס פערטיילען די פרעמיעס וועט פארקומען דעם 7. ר.ח. אין לאקאל פון דער האנדעלס-קאמער.

„קווי פרא קווא“ אויף דער ערעפענונג פון „סקאלא“-טעאטער

גאנץ לאדז ערווארט מיט אונגעדולד די עפענונג פון נייאיבערגעבויטען „סקאלא“, דעם ערשטען גרויסען מאדערנעם טעאטער-פאלאץ אין צענטער פון אונזער שטאט.

אלע קרייזען פון לאדז האבען פאר זיך בעשטימט דעם טאג פון 3. מאי אלס ראנדעוואו אויף דער פרעמיערע פון ווארשאווער רעווי-טעאטער „קווי פרא קווא“, וואס הויבט אן דעם סעזאן אין „סקאלא“ מיט א גרויסער אקטועלער פאליטישער רעוויע „מיט די פים אין דער הויך“.

פייערליכע ערעפענונג פון הירשפאנג'ס בילדער-אויסשטעלונג

אויף פעטריקאווער 74 איז נעכטען אויף א פייערליכען אופן געעפענט געווארען די אויסשטעלונג פון בעקאנטען לאדזער קונסט-מאלער אוגנאצי הירשפאנג. צו דער ערעפנונג זענען געקומען פאר-שטעהער פון דער מאכט, פון דער קונסט וועלט, פרעסע און פיל בעקאנטע לאדזער פערזענליכקייטען. הירשפאנג'ס גע-ליווענטען און פאסטעלען פון דרום-פראנקרייך רופען ארויס ענטציקונג.

לאדזש - טעאטער-עולם!

א בשורה טובה!

די גרעסטע טעאטער-סענסאציע אין פילהארמאניע!

רעזערווירט אייך דעם פרייטאג דעם 6-טען האלב 10 אווענד צו בעגריסען דעם גרויסען סטאר

בעני אדלער

וואס? לעזט אין די ווייטערע אנאנסען

דער שליסעל צום ערפאלג איז אנ'אנאנס אין „לאדזער טאגעבלאט“.

סטארשי פעלדשער ט. אקנא

זאוואדזקא 19 רעכטע אפיצינע ערשטער שטאק טעלעפאן 137-03

שטעלט פאקען טעגליך מיט פרישע קראוויאנקע און גיט ארויס שוויאדעסטוועס.

Dr. med. D. Wajskopf

פיעטרקאווער 104b, טעל. 114-82

אינערליכע קראנקהייטען, ספעצ. מאגען, דערמע און לעבער-רענטגען.

אויפנאהמס-שעה'ן פון 4 ביז 7 נאכמיטאג.

Dr. Ludwik Falk

הויט און געשלעכט-קראנקהייטען

נאווראט 7, טעל. 128-07

נעמט אן פון 12–10 מיטאג און פון 5–7 אווענד.

Dr. med.

E. REICHER

ספעצ. פאר מענער-שוואכע בעהאנדלונג

פאבדניאווא 28, טעלעפאן 210-93.

נעמט אן טעגליך פון 8 – 11 פריה און פון 5—9 אייענד. זונטאג פון 9–1 מיטאג.

Dr. Niewiażski

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און מענער-שוואכע

בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען און עלעקטרא - טעראפיע אנאליזען.

פאר דאמען ספעציעלער ווארטע-זאל

אנדזשעיא 5, טעלעפ. 159-40

נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה, און פון 5 ביז 9 און זונטאג פון 9 ביז 1 א זייגער נאכמיטאג.

לעזט און אבאנירט דאס „לאדזער טאגעבלאט“

Wykwalifikowana nauczycielka

przygatawia do egzaminów w zakresie 8-miu klas gimnazjum. Oferty zgł. w admin. „Lodzer Tag.“ sub. „wykwalifikowana“

איבערזעצער

פון פערשידענע שפראכען: פויליש, דייטש, רוסיש, פראנצויזיש, ענגליש און אלע אנדערע שפראכען אויף יודיש, נעמט אן צו צוגענגליכע פרייזען מ. קשעפיצקי, ביים צאהן-דענטיסט קשעפיצקי, פאמארסקא 4, טעלעפאן 206-53 פון 9 ביז 1 נאכמיטאג און פון 3 ביז 7 אווענד.

„מאדאם שאטאן“

היינט, און ווייטערע טעג

דער גרעסטער קלאנג-סוקצעס פון דער קלאנג-פראדוקציע. רעזשי פון סעסיל ב. דע מיל

דער נאהנסטער פרא גראם: „לויט'ן בעפעהל פון דער פירשטין“

— אין די הויפט-ראלען: Kay Johnson, Reginald Denny, Liljan Roth

אנהויב פון די סעאנסען: אין וואכען-טעג 4 נאכמיטאג, שבת, זונטאג און חגאות 12 מיטאג.

קלאנג-קינא-טעאטער RAKIETA Sienkiewicza 40.

באמבען-אטענטאט אויפ'ן יאפאנישען גענעראל-שטאב בעת א מיליטער-דעפילאדע אין שאנכאי

יאפאנישע גענעראלען, אדמיראלען און קאנסולען שווער פערוואונדעט; דער אטענטאט אויסגעפיהרט א קארעער

צוליב'ן אטענטאט דראהט ווייטער די געפאהר פון א מלחמה אויפ'ן ווייטען מזרח

שאנכאי (סב.) בעת דער דעפי-ליאדע פון יאפאנישען מיליטער אין שאנכאי לכבוד דעם געבורטסטאג פון יאפאנישען קייזער, האט א קארער גע-ווארפען א באמבע אויף דער טריבונע, וואו ס'האט זיך געפונען דער גאנצער יאפאנישער גענעראל-שטאב מיט'ן יא-פאנישען אמבאסאדאר ביי דער כינעזי-שער רעגירונג, שיגעמיטסו.

די באמבע האט עקספלאדירט און שווער פערוואונדעט די גענעראלען: שי-ראקאווא, אויעדי, אדמיראל נאמורא, גע-נעראל-קאנסול מוראי, אדמיראל ליטמא-רא, גענ. טאשירע און איינגע ציוויל-פערזאנען.

גאסטאבא שיגעמיטסו איז געווארען זעהר שווער פערוואונדעט און זיין צו-שטאנד איז א געפעהרליכער. אויך די איבריגע דערמאנטע גענעראלען זענען ערנסט פערוואונדעט.

דאס יאפאנישע מיליטער האט תיכף ארומגערינגעלט מיט א שטארקען קאר-דאן דעם גאנצען פארק, וואו ס'איז פאר-געקומען די דעפילאדע און ס'זענען אדורכגעפיהרט געווארען ארעסטען צווי-שען פובליקום. ס'איז ארעסטירט געווא-רען א קארעאנער, וועלכען מ'איז חושד אין אדורכפיהרען אטענטאט. א חוץ דעם האט מען ארעסטירט 7 כינעזער. דער מיליטער איז קוים געלונגען איינצוהאל-טען דעם המון נישט צו לינטשען דעם אטענטעטער.

אלע ארעסטירטע ווערען געהאלטען אין יאפאנישען הויפט-קווארטיר, וואו עס קומט פאר די אויספארשונג. גענ. קאנ-סול שיגעמיטסו האט א צושמעטערטען פוס און דער גאנצער קערפער איז פול מיט וואונדן. גענ. שיראקאווא איז שווער פערוואונדעט אין קאפ.

שאנכאי (סב.) דער קארעספאנ-דענט פון דער רייטער-אגענטור, וועלכער האט בעת'ן אויפרייס זיך געפונען נעבען די יאפאנישע גענעראלען און על פי נס ניצל געווארען פון א זיכערן טויט, גיט איבער, אז מיניסטער שיגעמיטסו איז דורכ'ן אויפרייס געפלויגען אין דער הויך, און ווען ער איז ראפגעפאלען, האט ער זיך איינגעגאנגען געבאדען אין זיין איינגע-נעם בלוט. דאס פנים פון ג. קאנסול מוראי איז געווען אזוי צוריסען, אז מ'האט אים נישט געקענט דערקענען. די יאפאנישע קאמיסארען האבען זיך תיכף געפונען אויפ'ן ארט פון דער קא-טאסטראפע און פערבאנדאזשירט די פערוואונדעטע גענעראלען. אדמיראל נאמורא האט פערלוירען אן אויג, מינ. שיגעמיטסו וועט מען מוזען אמפוטירען א פוס. ער וועט מוזען ליגען אין שפיטאל בערך 4 חדשים. ס'איז מעהר נישט קיין שום האפנונג צו ראטעווען קאווא-באטען א וויכטיגע יאפאנישע פערזענ-ליכקייט.

די קרבנות פון באמבען-אטענטאט אין שאנכאי.

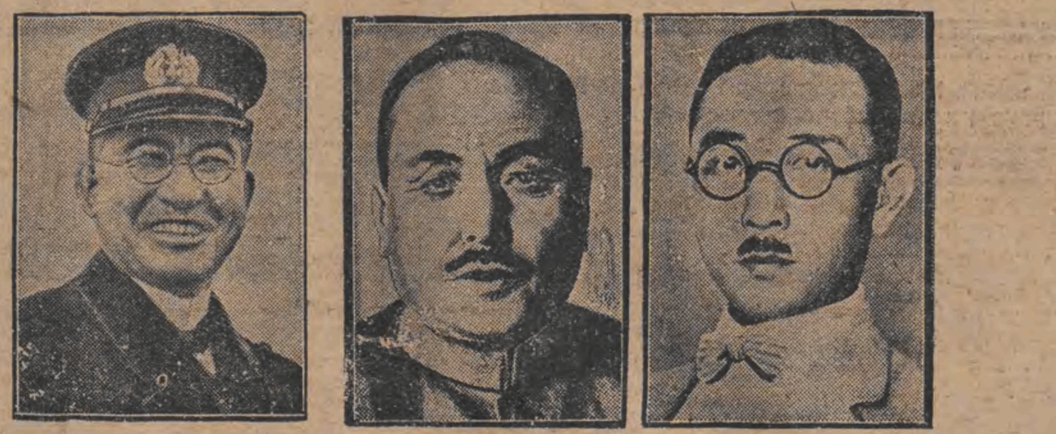

אדמיראל נאמורא   גענ. שיראקאווא   קאנסול מוראי

שאנכאי (סב.) דער באמבען-אטענ-טאט אויף די יאפאנישע גענעראלען וועט האבען א שטארקע ווירקונג אויף די יא-פאניש-כינעזישע בעציהונגען. דער פאקט וואס דער אטענטאט איז אויסגעפיהרט געווארען אין דעם מאמענט, ווען ס'זענען געווען די בעסטע אויסזיכטען צו שליסען א וואפענשטילשטאנד, קען אין א גרוי-סער מאס ווירקען אויף די קריגעריש-געשטימטע קרייזען אין יאפאן פארצו-זעצען די מלחמה אויפ'ן ווייטען מזרח.

טאקיא (סב.) די ידיעה וועגען אטענטאט אין שאנכאי האט אין גאנץ יאפאן ארויסגערופען אן אויסערגעוועהנ-ליכע אויפרעגונג. צוליב'ן אטענטאט קען קיין רייד נישט זיין, אז דער שלום-אפ-מאך צווישען יאפאן און כינא זאל אזוי גיך אונטערגעשריבען ווערען.

נארמאן בענטוויטש פאהרט קיין שאנכאי צום הארדון-פראצעס

שאנכאי. (יטא) „איזראעלס מעס-סענדזשער“, דאס יודיש-ענגלישע וואכ-ענבלאט אין שאנכאי, טיילט מיט, אז דער געוו. גענעראל-פראקוראר פון דער א"י-רעגירונג און איצטיגער לעקטאר פון דער העברעאישער אוניווערזיטעט נאר-מאן בענטוויטש וועט אין משך פון היינ-טיגען זומער קומען קיין שאנכאי, וואו ער וועט ארויסטרעטען פאר'ן געריכט אלס תובע מצד דעם איראקער יוד עזרא הארדון אין דעם סענסאציאנעלען פראצעס וועגען דער ירושה, וועלכע עס האט איבערגעלאזען דער פערשטארבענער מיליארדער אהרן סעליאס הארדון.

בעלאגערונגס-צושטאנד אין שאנכאי
ווייטערדיגע פרטים וועגען אטענטאט

לאנדאן. (סב.) דער אטענטאט אויף דער יאפאנישער גענעראליזאציע אין שאנכאי האט געפונען א מורא'דיגען אפקלאנג אין גאנץ יאפאן. אין א רייהע שטעט קומען פאר אנטי-כינעזישע און אנטי-סאוויעטישע דעמאנסטראציעס.

דער פרעזעס פון דער יאפאנישער קאלאניע אין שאנכאי איז היינט ביינאכט געשטארבען פון די וואונדען. דעם גענ. אויעדא האט מען היינט אראפגענומען די פינגער פון רעכטען פוס. אדמיראל נאמורא האט געלאזט אדורכפיהרען אי-בער זיך אן אפעראציע, בעת וועלכער מ'האט אים ארויסגענומען אן אויג. גענ. שיראקאווא האט אן אויפגעריסענעם בויך.

אין צוזאמענהאנג מיט'ן אטענטאט אין פאר קהאנג-קעו ווערען ערווארט א רייהע דימיסיעס פון העכערע יאפאנישע בעאמטע.

צווישען די ארעסטירטע באלד נאכ'ן אטענטאט האט זיך אויך געפינען אן אמעריקאנער בירגער מיט'ן נאמען הי-בארד. ערשט אויף דער אינטערווענץ פון אמעריקאנער קאנסול איז דער דערמאנ-טער בעפרייט געווארען פון ארעסט. די יאפאנישע מאכט האט זיך אבער אי-בערגעלאזט דאס רעכט דעמזעלבען נאכ-אמאל אויסצופארשען.

דער ארעסטירטער אטענטעטער, דער קארעער אינהאקימסו איז געווען א פיה-רער פון דער קאמוניסטישער קארעאני-שער עמיגראציע אין שאנכאי. די איבע-ריגע ארעסטירטע כינעזער זאלען האבען געשטאנען אין אן ענגען קאנטאקט מיט דער קאנטאנער רעגירונג.

אויפ'ן שטח פון דער יאפאנישער קאנ-צעסיע אין שאנכאי, אין טשאפעי און האנג-קיו איז ערקלערט געווארען בעלא-גערונגס-צושטאנד.

היינט — פארלאמענט-וואהלען אין פראנקרייך

פאריז. (סב.) שוין זייט א סך יאה-רען האט מען נים בעמערקט אין פראנק-רייך אזא שטארקע פערדינטערעסירונג מיט פארלאמענט-וואהלען, ווי דאס מאל. דער וואהל-פיבער איז אמת א סך שווא-כער ווי אין דייטשלאנד, אבער די וואהל-מיטינגען ווערען שטארק בעזוכט, און אין איינציגע ערטער איז געקומען צו צו-זאמענשטויסען צווישען די סאציאליס-טען און קאמוניסטען.

לויט אלע וואהרשיינליכקייטען וועלען היינט אין דער ערשטער וואהל-טור נאר אויסגעקליבען ווערען א דריטעל דעפוטאטען און די רעשט דעפוטאטען וועלען ערשט אויסגעקליבען ווערען בעת די שטיך-וואהלען, וואס וועלען פארקומען דעם קומענדיגען זונטאג, ד.ה. דעם 8. מאי.

אונטערהאנדלונגען צווישען היטלעריסטען און צענטרום

בערלין. (סב.) די הויפט-לייטונג פון די נאציאנאל-סאציאליסטען האט פערעפענטליכט א קאמוניקאט, אין וועל-כען ס'ווערען אפגעלייקענט די ידיעות, אז צווישען די היטלעריסטען און דעם צענטרום קומען פאר אונטערהאנדלונגען מכח שאפען א קאאליציע-רעגירונג אין פרייסען. נישט קוקענדיג אבער אויף דער הכחשה, בעהויפטעט מען אין די פא-ליטישע קרייזען, אז צווישען די היטלע-ריסטען און צענטרום קומען בסדר פאר אונטערהאנדלונגען. אין די דאזיגע אונ-טערהאנדלונגען בעטייליגט זיך דער פיה-רער פון צענטרום גלח קאאס. די אונ-טערהאנדלונגען וועלען דערפיהרט ווערען צום סוף, ווען רייכסקאנצלער ברינינג וועט צוריקקומען קיין בערלין פון גענף.

יאפאנישער דענקמאל פאר געפאלענע זעלנער

אין טאקיא איז אויפגעשטעלט געווארען דער דענקמאל לכבוד די געפאלענע אין מאנדזשוריען.

צום פריהלינג

בעזיצט דעם גרעסטען אויסוואהל פון דער נייעסטער אין- און אויסלענדישער קאסמעטיק ווי:

פערפומען פודערען

טואלעט זייפען, קרעמען, זאמטליכע-מעדיצינישע און בלומען-וואסערן

די איבעראל בעקאנטע קאנקורענץ-פערפומעריע פון

J. DRUKIER, 5 ZAWDZKA 5 — tel. 175-92. —

בעמ.: פאר ענגראסיסטן בעדייטענדער ראבאט. בעזוכט מיין פערפומעריע און איר וועט זיך איבערצייגען

צוריק אין מאסקווא

דער ברויט-הונגער און די מלחמה-געפאהר אויפ'ן ווייטען מזרח

פון ב. סמאליאר

ערשטער ארטיקעל

מאסקווא, אפריל... סאוויעט-רוסלאנד וואקסט, וואקסט און בויט זיך, בויט זיך האסטיג און ענערגיש.

אזוי אין מאסקווא און אזוי אויך אויפ'ן גאנצען וועג פון מאסקווא ביז קיעוו. איהר פאהרט אין וואגאן און קוקט ארויס דורכ'ן פענסטער, זעהט איהר איב'ן גאנצען וועג ווי עס בויט זיך, ווי מענשען ארבייטען, ווי געביידעס וואק-סען. ווי סאוויעטען-פערבאנד וואקסט. איהר זעהט עס און איהר פיהלט עס. איהר פיהלט דעם טעמפא פון דער סא-ציאליסטישער אינדוסטריאליזאציע אומע-טום, אין יעדען ווינקעלע פון לאנד.

אומעטום — נאר נישט אין דעם יו-דישען שטעטעל.

דאס יודישע שטעטעל, — איבער-הויפט דאס יודישע שטעטעל אין אוק-ראינא — איז איצט אין דעם סאמע ערנסטען קלעם, וואס עס האט ווען איי-בערגעלעבט. דאס יודישע שטעטעל, אי-בערהויפט יענע שטעטלעך, וואס געפינען זיך אויף אוקראאינא, ליידען איצט בײל-שטענדיג פון הונגער. זיי האבען נישט קיין ברויט אין פולשטענדליכען זין פון ווארט.

א פונט ברויט אין די גרעסטע שטעט — אין אזעלכע שטעט ווי קיעוו אדער כארקאוו — קאסט איצט דריי רובעל. אין די שטעטלעך איז איצט דער פרייז פון א פונט ברויט נישט ווייניגער ווי פינף רובעל.

— נעמט מיט זיך מיט וואס מעהר שפייז, ווען איהר פאהרט אויף אוקראאי-נא! — האט מען מיר אין מאסקווא גע-ווארנט, — דער עיקר ברויט... נעמט מיט זיך מיט וואס מעהר ברויט...

נאטירליך איז די סאוויעטישע רעגי-רונג אויסען צו טון דאס בעסטע, וואס זי קען, צו העלפען די איצטיגע שווערע שפייז-פראגע אין יודישען שטעטעל. די לאגע איז אבער אזא, אז די סאוויעטי-שע רעגירונג, אפילו ביי איהר סאמע בעסטען ווילען, קען נארנישט אויפטון. די הונגער-סיטואציע וואקסט איצט אין די שטעטלעך און וועט מאכען אזוי וואק-סען ביז צו דעם סאמע נייעם גערעטע-ניש.

— מיר האבען געהאט גענוג תבואה, גענוג ברויט. מען האט עס אבער נישט אראפגענומען בעצייטענס פון די פעל-דער, איז עס פערפוילט געווארען.

אזוי ערקלערט מיר איינער פון די סאוויעטישע בעאמטע די אורזאך, פאר-וואס גראד אין אוקראאינא, אין דעם לאנד, וואו עס זענען פארהאן אזויפיל ברויט-פעלדער, גראד דארט איז ברויט איצט א לוקסוס-זאך.

ער שעהמט זיך נישט און דערצעהלט מיר גאנץ אפען, אז די קאלעקטיוויזאציע פון די פעלדער איז נאך דערווייל נישט קיין הונדערט-פראצענטיגער ערפאלג. עס זענען נאך פארהאן א היבש ביסעל פויע-רים, וואס כאטש זיי זענען אריינגעטרע-טען אין קאלעקטיוו, ווילען זיי פונדעסט-וועגען נישט אויפגעבען די האפנונג, אז עס וועט נאך קומען א טאג, ווען זיי וועלען קריגען צוריק זייערע פעלדער און זייער פויערישען קאלעקטיוויזירטען אינ-ווענטאר.

— אט די דאזיגע עלעמענטען פויע-רים האבען אונז איינגעפאר אפגעטאן היינ-טיגעס יאהר — גיט ער מיר צו ערקלע-רען — זיי האבען פשוט סאבאטירט. זיי האבען אזוי מאנעווירט, אז מען זאל די תבואה אין צייט נישט אראפנעמען פון די פעלדער, כדי זי זאל פערפוילט ווערען, כדי די בעפעלקערונג זאל ליידען א מאנ-געל אין ברויט, כדי די אונצופרידענהייט זאל וואקסען...

— איהר מעגט אבער זיכער זיין, אז דאס נייע געראטעניש וועט שוין אראפ-גענומען ווערען פון די פעלדער אין צייט — פערזיכערט ער מיר — די איצטיגע שווערינקייטען זענען נאטירליך בעדויי-ערנד, אבער זיי זענען בלויז צייטווייליגע. איבער א יאהר ארום, ווען איהר וועט קומען קיין סאוויעטען-פערבאנד, וועט איהר קיין ברויט מיט זיך נישט דארפען פיהרען קיין קיעוו. מיר וועלען דאן האבען אזויפיל ברויט, אז מיר וועלען זאגאר אפשאפען די ברויט-קארט-לעך...

די ערקלערונגען פון סאוויעטישען בעא-מטען זענען, נאטירליך, ריכטיג. דאס אוקראאינישע פויערטום, כאטש עס איז איצט קאלעקטיוויזירט, האט לעצטען הערבסט ווירקליך נישט אראפגענומען די תבואה פון פעלד אין צייט, מיט דער אבזיכט, אז „זאל עס בעסער פערפוילט ווערען איידער אונזער פראצע זאל געהן אומזיסט פאר דער רעגירונג“. דאס אוק-ראאינישע פויערטום, עקשנות'דיג אין כאראקטער, וויל זיך נאך אלץ נישט אונ-טערגעבען. דער אוקראאינישער פויער וויל נאך אלץ שטערען די קאלעקטיוויזא-ציע מיט וואס עס איז נאר מעגליך.

אבער דער סאוויעטישער בעאמטער האט מיר פערגעסען צו דערצעהלען אויך די צווייטע אורזאך, פארוואס עס פעהלט איצט ברויט אויף אוקראאינא. ער האט מיר פערגעסען צו דערצעהלען, אז דער גרעסטער טייל פון דעם ברויט, וואס מען האט יא אראפגענומען פון די אוקראאי-נישע פעלדער, ווערט איצט שנעל און האסטיג איבערגעשיקט אויפ'ן ווייטען מזרח, קיין כאבאראווסק, דארט וואו די סאוויעטישע רעגירונג האט א גרונד מורא צו האבען, אז עס וועט איהר אין איינציגע מאמענטע ארום אויסקומען ארייג-צומרעטען אין א פערטיידיגונגס-מלחמה געגען יאפאן.

די סאוויעטישע פרעסע איז שטיל וועגען דער מלחמה צווישען כינא און יא-פאן. די סאוויעטישע פרעסע האלט זיך טאקטיש און זאגט נישט ארוים קיין שום מיינונג וועגען דער דאזיגער מלחמה. אלע אבער אין סאוויעטען-פערבאנד ציט-טערן איצט, אז די דאזיגע מלחמה זאל אייך אריינשלעפען סאוויעט-רוסלאנד. אלע ציטערן דערפאר, אז יאפאן זאל מיטאמאל ווערען חוצפה'דיג אויף דער סאוויעטישער גרענעץ אויף דעם ווייטען מזרח, וואס דאס וועט צווינגען דער רוי-טער ארמעע זיך אריינווארפען דירעקט אין מלחמה מיט יאפאן.

סאוויעט-רוסלאנד וויל נאטירליך נישט קיין מלחמה. זאל עס אבער קומען דער-צו, אז מען זאל מוזען געבען די יאפא-נער איבער די העט, איז יעדער איינער אין סאוויעטען-פערבאנד גרייט זיך צו א מלחמה. קיינער אין סאוויעט-רוסלאנד וועט נישט דערלאזען די יאפאנער צו דערגרייכען זייער אמביציע פון שוילער-הייט זיך רוקען ביז צו וולאדיוואסטאק, ביז צו דעם וויכטיגען סאוויעטישען דא-פען אויפ'ן ווייטען מזרח, אויף וועלכען די יאפאנער האבען געווארפען אן אויג.

צו פיהרען א מלחמה מיט יאפאן הייסט זיין צוגעגרייט נישט בלויז מיט סאלדאטען און מיט געוועהר אויפ'ן ווי-טען מזרח, נאר אויך מיט שפייז. עס נעמט — אפילו אונטער נארמאלע צייטען — נישט ווייניגער, ווי צעהן טעג מיט א שנעל-צוג צו גרייכען וולאדיוואס-טאק פון מאסקווא. אין צייטען פון קריג, ווען די באהן-ליניעס זענען פערנומען מיט דער טראנספארט דויערט א היבש ביסעל לענגער. ס'איז דערפאר זעהר נא-טירליך, אז די סאוויעטישע רעגירונג, פאראויסזעהענדיג מעגליכע ערנסטע פא-ווירונגען אויפ'ן ווייטען מזרח, זאל זיך נישט פערלאזען אויף דער לעצטער מי-נוט און זאל בעצייטענס ארויספיהרען אהין, וויפיל נאר זי קען ברויט און שפייז-זאפאסען פון אוקראאינא און פון אנדערע טיילען לאנד.

דער שארפער מאנגעל אין ברויט, וואס פיהלט זיך איצט אויף אוקראאינא, וואלט אייגענטליך געווען גענוג שארף בלויז צוליב דעם, וואס די פויערים פון די קאלעקטיוון האבען געלאזט א גרויסע צאהל תבואות פערפוילט ווערען אויף די פעלדער. איצט אבער, ווען די לאגע מיט יאפאן פאדערט א בעזונדער פאר-זיכטיגקייט מצד דער סאוויעטישער רע-גירונג, איז דער דאזיגער מאנגעל אין ברויט נאך מעהר פערשארפט געווארען. איצט וועט ער מוזען בלייבען שארף וואס ווייטער אלץ שטארקער, אמווינציגסטענס ביז דעם קומענדיגען סעפטעמבער, ווען עס וועט שוין זיין ניי ברויט פון דעם נייעם גערעטעניש.

וואס די אורזאכען פון דעם ברויט-מאנגעל אויף אוקראאינא זאל איצט נישט זיין, איז אבער איין זאך קלאר, און דאס איז: אז היינטיגען פריהלינג וועלען טויזענדער יודען ווידעראמאל אנ-פאנגען אויסוואנדערן פון די שטעטלעך אין קאלאניעס ארום.

זיי וועלען פאהרען קיין קרים, זיי וועלען פאהרען קיין בירא-בידזשאן אפילו, זיי וועלען זיך לאזען, וואו נאר די פיס וועלען זיי טראגען, אבי צו זיין זיכער, אז זיי וועלען האבען ברויט.

שוין איצט לאזט זיך פיהלען א גע-וואלדיגער דראנג פון א צאהל שטעטלעך צוריק צו ערד-ארבייט. הונדערטער יודען פון שטעטלעך אין קיעווער, טשערניגאווער, פאדאליער און וואליניער קרייזען, נישט האבענדיג קיין ברויט ביי זיך אין די היימען, ווארפען אוועק זייערע קום-מער-ארטעלען, זייער ארבייט זאגאר אין קליינע פאבריקען, און לאזען זיך אוועק קיין קרים. זיי קומען אין קרימער בירא פון אגראדזשאינט און ווילדע, נישט-אר-גאניזירטע גרופען. זיי קומען און זיי בעטען זיך, מען זאל זיי ארייננעמען אין קאלעקטיוון, מען זאל זיי געבען וואס פאר אן ארבייט מען וויל; מען זאל זיי אוועקשטעלען אויף דער סאמע שווער-סטער דארפס-ארבייט, אבי נאר זיי זא-לען זיין בעזארגט מיט ברויט.

דרייצעהן הונדערט יודען דארפען היינ-טיגען פריהלינג בעזעצט ווערען אויף ערד לויט דעם פלאן פון „קאמזעט“. עס זע-נען שוין אבער איצט פארהאן פיל מעהר ווי דרייצעהן הונדערט יודען, וואס בע-טען זיך מען זאל זיי ארויסנעמען פון די שטעטלעך און זיי בעזעצען אויף ערד. קאלעקטיוויזאציע, צי נישט קאלעקטיווי-זאציע — אין די קאלאניעס קריגט מען לאכש ברויט. אין שטעטעל איז ברויט איצט א זעלטענער גאסט. ווער קאן זיך איצט פערגינען אין שטעטעל ברויט, ווען א פונט שווארץ ברויט קאסט פינף רובעל? ביי א דורכשניטליכען פער-דינסט פון קארגע הונדערט רובעל א מאנאט, ווי קאן א יוד אויסגעבען פינף רובעל אויף א פונט ברויט? ווי קאן א יודישע פאמיליע אין שטעטעל איצט זיין זאט, אפילו ווען יעדער מיטגליד פון דער דאזיגער פאמיליע זאל ארבייטען און פערדינען?...

לאָדזער טאָגעבלאַט

דער רעדאַקטאָר נעמט-אָן פון ביז 7 אין אָוונט
ניט בעשטעלטע מאַנוסקריפּטען ווערען ניט צוריקגעשיקט.

Lodzer Tageblat", Lódz, Piotrkowska 16 Skz. poczt. 16
טעלעפאָנען: רעדאַקציע 100-57, אַדמיניסטראַציע 100-47

„ישועות און נחמות"

די אויגען פון „גאַנץ פּוילען" זענען איצט געווענדעט צו די קאָנפערענצען פון די געוועזענע פּרעמיערען. און הגם דער ענין ווערט געהאַלטען בסוד-סודות, פונדעסטוועגען ווייס מען, אַז גערעדט האָט מען דאָרט וועגען אונזער עקאָנאָמיק און מ'דערמאָנט אַפילו וועגען פּראַקטישע זייטען: פערקלענערן דעם מלוכה-בודזשעט כמעט מיט א האַלבען מיליאַרד גילדען, רעדוצירען דעם צווייטען מאָל די שבירות פון די מלוכה-בעאַמטע וכדומה.

צי איז דאָס שוין פאַר דער בעפעלקערונג א גליק, אָדער, פערקעהרט, נאָך אַן אומגליק?

ווען די שטייערן וואָלטען גענומען געוואָרען ביי די, וואָס דאַרפען צאָהלען, ביי די גרויסע בעזיצערס און ביי די גרויסע אונטערנעהמער, ביי יענעם טייל פון דער בעפעלקערונג, וואָס קאָנצענטרירט ביי זיך די גרעסטע פערמעגענס און קאַפּיטאַלען אין פּוילען, וואָלט פאַר דער מיטעלער שטאָטישער בעפעלקערונג גראָד געווען בעסער, אַז דער מלוכה-בודזשעט זאָל זיין גרעסער, ווייל דאָס געלד פון בודזשעט ווערט דאָך אויסגעגעבען אין לאַנד און פערגרעסערט דעם אומזאַץ און די הכנסה.

אָבער, אַז די גרעסטע אונטערנעהמונגען זענען גאָר מאָנאָפּאָליזירט און צאָהלען קיין שטייערן אונגעפער נישט און, אַז די גרעסטע בעזיצערס זענען פּאַוואָרירט און לאָזען איבער זייערע שטייער-סומעס אין דער בוכהאַלטעריע, ממילא מוז די שטייער-משא פאַלען אויפ'ן מיטעלען שטאָטישען בירגער, וועלכער איז צופרידען מיט יעדער הנחה, חנם זי ריפּט זיך אָפּ אויף זיין אייגענער קעשענע.

די ערשטע רעדוקציע פון די שבירות פאַר בעאַמטע האָט זיך אָפּגערופען פאַטאַל אויפ'ן פריון אין די געשעפטען, א סך זענען רואינירט געוואָרען און אונטערגעגאַנגען. קאָן מען זיך שוין פאָרשטעלען, אַז א צווייטע רעדוקציע וועט שוין ווירקען גאָר קאַטאַסטראָפאַל. פונדעסטוועגען וואָלט עס דער ציווילער שטאָטישער שטייער-צאָהלער בעטראַכט פאַר א ישועה, ווייל דער שטייער-שרויף וואָלט דאָך פאָרט פערגרינגערט געוואָרען.

אָבער פונוואַנען ווייסען מיר, אַז די קאָנפערענצען זאָלן פאַר דער בעפעלקערונג גליקען? ס'איז גובער צו גלייבען, אַז זייער צוועק איז צו פערמיידען נייע אומגליקען, וואָס וואָלטען אונזער מצב נאָך פיל-פאַכיג פערערגערט.

איז דאָך דער פּאָליטישער מצב אין דער וועלט לעצטענס אַנגעשטרענגט געוואָרען ביז דערשטיקט צו ווערען.

די לעצטע קאָנפערענץ איז זיך צונויפגעקומען אונטער'ן פרישען רושם פון'ם ערשט אָפּגעהאַלטענעם גרויסען נצחון פון די היטלעריסטען און פרייסען קאָן דאָך פּוילען דערצו נישט בלייבען גלייכגילטיג; און דאָס איז דאָך א מכה, וועלכע מ'קאָן נישט היילען מיט בודזשעט-רעדוקציעס, נאָר גראָד קאַפּויר...

און מאַרש. פּילסודסקי האָט פון זיין לאַנגער נסיעה זיכער געבראַכט זעהר טשיקאַווע גרוסען, נישט פון די מצרישע ספינקסען, נאָר פון זיינע קאָנפערענצען אין רומעניען, וואָס די גאַנצע וועלט האָט זיי אָפּגעגעבען גאָר א גרויסען פּאָליטישען בעדייט. דערמאָנען מיר זיך דעם ענין פון די דונאַי-מלוכות, וואָס האָט ערשט נישט לאַנג אָפּגעהילכט אין יעדער פּאָליטישער אַטמאָספערע, מוזען מיר פערשטעהן, אַז פאַר פּוילען איז דאָס פּראָבלעם פון אַזא כאַראַקטער, וואָס דאַרף א מלוכה-בודזשעט נישט איינשרומפען, נאָר אויפבלאָזען.

אונזער בודזשעט איז שוין פונאַנדערגעצויגען ביז צום פּלאַצען, און די רעגירונג, וועלכע איז דאָך פעראַנטוואָרטליך פאַר דער זיכערקייט פון לאַנד, מוז זוכען עצות, ווי אַזוי צו בעפרידיגען אַלע אויסגעוואַקסענע מלוכה-נויטען...

די אַרבייטען פון די קאָנפערענצען זענען אַרומגערינגעלט מיט א געדיכטען שלייער. אַפילו די צייטונגען פון רעגירונגס-לאַגער מוזען זיך שפּייזען מיט השערות. אָבער איין זאַך קאָנען מיר פערזיכערן: ווען מ'וואָלט געהאַט פאַר אונז ערנסטע ישועות ונחמות, וואָלט מען נישט געווען קאַרג, אונז מיט זיי צו דערפרייען.

דאַרף מען זיך דערווייל נישט אָפּגעבען מיט פערפריהערדיגע האָפנונגען. א פשיטא שוין מיר, יודען, וואָס שטעלען מיט זיך נישט פאַר קיין שום פּראָבלעם אין פּוילען, סיידען...

סיידען מיר מאַכען א „פּאָגראָם", ווי למשל, אין ווילנא. דערמאָלט דערמאָנט מען זיך וועגען אונז.

פ. ל.

א פרוי געהט צופוס איבער דער וועלט

דייטשע פרוי מאַרגאַרעט גייסט האָט אונטערגענומען א שפּאַציר צופוס קיין אינדיע

ראַב. מ. נוראָק צוגאַסט ביי טראָצקי'ן אויף די פּרינץ-אינזלען

די לעטישע צייטונג „יאָג. זוג." ברענגט א בריף פון ריגער סיים-דעפּוטאַט ראַב. מ. נוראָק, וועלכער וויילט, ווי בעקאַנט, אין ארץ ישראל. דער בריף איז געשריבען פון אונטערוועגס און אין איהם מיילט זיך ראַב. מ. נוראָק מיט זיינע רייזען-איינדריקען, וואָס ער דערצעהלט, אגב וועגען זיין בעגעגעניש מיט טראָצקי'ן. דער דאָזיגער אָרט אינם בריף לייענט זיך אַזוי:

„עס איז זעלבסטפערשטענדליך, אַז די, וועלכע בעזוכען קאָנסטאַנטינאָפּאָל, ווילען אויך בעזוכען די „רעזידענץ" פון לייב טראָצקי — די פּרינץ-אינזלען. און דאָס איז אויך לייכט דערגרייכבאַר, מחמת דער דאַמפער האַלט אונטער דעם פערקעהר מיט די אינזלען מעהרערע מאָל א טאָג.

ראַב. מ. נוראָק איז אַרויסגעפאָהרען אויף די פּרינץ-אינזלען צוזאַמען מיט'ן לייטער פון האַנדעלס-אָפּטיילונג ביים לעטישען פינאַנץ-מיניסטעריום ל. קאַלנאַזאַלס, וועלכער בעגלייט איהם אָפיציעל צו דעם מזרח-יריד אין תל-אביב. די בעגעגעניש מיט טראָצקי'ן איז געווען א ריין צופעליגע. זיי האָבען איהם בעגעגענט שפּאַצירענדיג און עס האָט זיך גראָד געמאַכט א געלעגענהייט מיט איהם זיך בעקענען. מען האָט פערפיהרט א קורצען געשפּרעך. בעת וועלכען טראָצקי האָט, אגב, בעמערקט, אַז ריגע איז איהם גוט בעקאַנט פון דער צייט פון זיין אַקטיווער פּאָליטישער טעטיגקייט, סיי אומלעגאַלער, סיי לעגאַלער.

יודען אויפ'ן ווייטען מזרח האָבען זיך בערוהיגט נאָך דעם יאַפּאַניש-כינעזישען קריג

אינטערעסאַנטע גרוסען פון יודישען לעבען אין יענע ווייטע לענדער

(א בריף פון שאַנכאַי)

דאָס יודישע געזעלשאַפטליכע לעבען אין שאַנכאַי הויבט אָן צוריק אַריינצוגעהן אין זיין נאָרמאַלען גאַנג. די אשכנזישע קהלה הויבט אָן בויען א צווייטע שוהל אויף דער פראַנצויזישער קאָנצעסיע. די אַלע, וועלכע האָבען זיך עוואַקואירט פון די נאָהנטע צו די כינעזישע ראַיאָנען שטאָט-טיילען, קעהרען זיך אום צוריק. בעת דער שרעקליכער באָמבאַרדירונג און שרפות איז חרוב געוואָרען די בערוהמטע מזרח-ביבליאָטעק, וועלכע האָט ענטהאַלטען א מיליאָן בענדער פון די בעסטע עקזעמפּלאַרען. ס'איז אויך חרוב געוואָרען די שאַנכאַיער יודישע הויכשול, דער כינעזישער אוניווערזיטעט, די פּלאַט-שול און אוסון. די היזקות פון אַלע קולטור-אַנשטאַלטען טרעפען אָן ביז 25 מיליאָן דאָלאַר.

בעת דער באָמבאַרדירונג פון טשאַפּיי און די איבריגע ראַיאָנען זענען אומגעקומען פון דער בעפעלקערונג ביז 5500 פּערזאָן.

דער אויסלענדישער קוואַרטאַל קומט שוין צו זיך, אָבער די פערוויסטונג און פערניכטונג אין די כינעזישע שטאָט-טיילען איז אונבעשרייבליך.

די צווייטע יודישע שוהל, וועלכע די קהלה הויבט אָן גרינדען, וועט האָבען ביי 700 פּלעצער. די געלד-זאַמלונג, וועלכע איז געווען אָפּגעשטעלט צוליב די געשעהענישען, האָט זיך צוריק אָנגעהויבען.

* * *

די שטאָט מאַנדזשוריען, וועלכע ליגט אויף דער סאָוויעטיש-כינעזישער גרענעץ, געפינט זיך נאָך אונטער דער הערשאַפט פון דער אַלטער מאַכט, וועלכע אָנערקענט נישט די נייע מדינה. אין שטאָט זענען פאָרגעקומען שרפות און רויבערייען. בכלל איז נאָך נישטאָ קיין מאַכט. דער יאַפּאַנישער מיליטער-קאָמאַנדיר האָט ערקלערט, אַז קיין שום יאַפּאַניש מיליטער קיין מאַנדזשוריען און נאָהנט צו די סאָוויעטישע גרענעצען וועט נישט געשיקט ווערען, כדי נישט אַרויסצורופען קיין סכסוכים מיט סאָוויעט-רוסלאַנד. די יאַפּאַנישע רעזידענטען זענען פון מאַנדזשוריען אַרויסגעפאָהרען.

די יודישע בעפעלקערונג אין מאַנדזשוריען דערגרייכט עטוואָס העכער ווי הונדערט משפחות. ווי לאַנג די לאַגע וועט נישט רעגולירט ווערען, האָבען דאָס רוב יודען אָפּגעשיקט זייערע פרויען און קינדער קיין כאַרבין. די לעצטע ידיעות פון דאָרט זענען מעהר בערוהיגענדע.

* * *

א גרוס פון די יודען אין מאָנגאָליען.

די יודישע בעפעלקערונג אין דער שטאָט אורגא צעהלט איצט ביז הונדערט פּערזאָן. דער גרעסטער טייל פון די געבליבענע יודען פון כינא און מאַנדזשוריען, וועלכע קאָנען נישט בעקומען קיין ערלויבנישען אַרויסצופאָהרען פון מאָנגאָליען האָבען זיך איינגעאָרדענט אין די מאָנגאָלישע מלוכה-קאָאָפּעראַטיווען, אין פערשידענע אַרטעלען און פערדינען נישט שלעכט. דאָס אַריינפאָהרען און אַרויספאָהרען פון מאָנגאָליען פאַר דעקלאַסירטע און בכלל פאַר אויסלענדער איז איצט כמעט אינגאַנצען אוממעגליך. מען לאָזט נאָר די, וועלכע ווערען ספּעציעל געשיקט פון דער סאָוויעטען-מלוכה אָדער וועלכע ווערען ספּעציעל אַרויסגעפאָדערט פון דער רעגירונג פון אורגא. די פערבליבענע לעבען איינזאַם און אָפּגעריסען פון דער גאַנצער וועלט. מאַטעריעל זענען זיי אַלע גוט איינגעאָרדענט און העלפען זייערע קרובים אין כינא און אין סאָוויעט-רוסלאַנד.

* * *

פון כאַבאַראָווסק מעלדעט מען:

אינ'ם טאָג פון 4. יאָהרצייט, ווען די סאָוויעט-רעגירונג האָט בעשטימט דעם בירא-בידזשאַנער ראיאָן פאַר דער יודישער איבערוואַנדערונג, איז אינ'ם גרויסען זאַל פון די פּראָפ. פעראיינען פאָרגעקומען א פייערליכער מיטינג לכבוד בירא-בידזשאַן. העכער פיר טויזענד מענשען זענען געווען אויפ'ן מיטינג. עס זענען אויך געווען פיל דעלעגאַטען און רעפּרעזענטאַציעס פון אַלע יודישע ישובים אין ראַטען-רוסלאַנד. בעגריסונגען זענען אָפּגעגעבען געוואָרען אין רוסיש, ענגליש, יודיש און אויף די שפּראַכען פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען פון די ווייט-מזרח'שע פעלקער (בוריאַטען, קאָרייער, גאָלדען און אַנדערע).

אַנ'אינטערעס האָט אַרויסגערופען דער בעריכט פון'ם פאָרשטעהער פון די אַמעריקאַנער איבערוואַנדערער וועגען די דערגרייכונגען און צוקונפט פון בירא-בידזשאַן. צום שלוס פון'ם מיטינג איז אַרויסגעטרעטען דער קאָמאַנדיר פון'ם רויט-אַרמייאישען רעגימענט, וועלכער איז דער שעף פון'ם יודישען ישוב אין בירא-בידזשאַן. דער אַרמעע-פאָרשטעהער האָט געשוואוירען פון טריבונע, אַז די ווייט-מזרח'ישע רויטע אַרמעע וועט שטעהן אויף דער וואַך און שיצען און היטען די גרענעצען פון אַמור פון'ם אויסערליכען שונא און וועט טאָן אַלעס מעגליכעס צו פערשטאַרקען און פערטיפען די בעציהונג פון'ם ווייטען מזרח דורך די פרידליכע אַרבייטסזאַמע מאַסען.

אַלע אַרויסטרעטונגען און בעגריסונגען זענען איבערגעגעבען געוואָרען און געהערט געוואָרען דורך דער ראַדיאָ-סטאַנציע אין אַלע טיילען פון'ם ווייטען מזרח און סאָוויעטען-פערבאַנד. נאָך די אַרויסטרעטונגען איז פאָרגעקומען א קאָנצערט-אָפּטיילונג מיט יודישער מוזיק און געזאַנג.

* * *

צוליב'ן קריזיס און צוזאַמענהאַנג מיט די טשעכענישען און כינא און צוליב דער רעאַקציע אין מאַנדזשוריען האָט אויפגעהערט צו עקזיסטירען די טעגליכע צייטונג „אוטראָ", וועלכע איז געווען א אָרגאַן פון'ם פּראָגרעסיווען געדאַנק און פלעגט אויך ווידמען פיל אָרט דעם יודישען לעבען. די דאָזיגע צייטונג האָט עקזיסטירט אין [illegible] אַנדערטהאַלב יאָהר און איז געווען פּאָפּולער ביים פּראָגרעסיוו דענקענדען לעזער פון כאַרבין און מאַנדזשוריער געגענט.

אונטער דער רעדאַקציע פון ה' ל. מ. בולאָווסקי (געשוואוירענער אַדוואָקאַט), הויבט אונגיכען אָן צו ערשיינען אין שאַנכאַי אין דער רוסישער שפּראַך א וואָכענשריפט פון'ם פּראָגרעסיוו-דעמאָקראַטישען געדאַנק, וועלכע וועט אויך אָפּגעבען יעדע וואָך א בעזונדערע אָפּטיילונג פון'ם יודישען לעבען אין גאָר דער וועלט און וועט בכלל ווידמען פיל אָרט די פראַגען פון יודישען לעבען אויפ'ן ווייטען מזרח.

שאַנכאַי פערמאָגט א יודיש-ענגלישע מאָנאַטשריפט „איזראַעלס מעסענדזשער". זי ווערט געפיהרט אין ציוניסטישען גייסט.

זענען טאַקע מעהרסטע געניאַלע מענשען אויף דער וועלט פעררייקט?

אינטערעסאַנטע פעסטשטעלונגען פון א געלעהרטען.

גאָר א סך געלערנטע מענשען האָבען זיך שוין געמיהט צו דערקלערען, וואָס עס איז אַזוינס געניאַליטעט. זיי האָבען שטודירט די מענשליכע ראַסע אינדיווידועל און מאַסענווייז און געמיינט, אַז זיי האָט זיך איינגעגעבען צו געפינען דעם גרויסען סוד פון גאונות.

די מעהרסטע פון די עקספּערטען האָבען אַרויסגעגעבען עטליכע אָנווייזונגען, דורך וועלכע מען קאָן פערשטעהן דעם סוד, וואָס ס'ליגט אין מענשען, וועלכער ווערט פערעכענט אין דער וועלט פאַר א גאון.

בכלל אָבער איז אָנגענומען, אַז געניאַליטעט איז איין צעהנטעל פעהיגקייט און איין צעהנטעל שווערע אַרבייט. אַנדערע ווילען אַפילו דאָס איין צעהנטעל גייסטיגע פעהיגקייט נישט אָפּגעבען דעם גאון און זיי זאָגען, אַז געניאַליטעט בעשטעהט פון א פעהיגקייט צו טראָגען אויף זיך אייביגע ליידען, אָנשטרענגונג און גרויסען פלייס.

דער דייטשער שרייבער וו. לאַנגע הייכבאַום האָט ערשט פערעפענטליכט א בוך, אין וועלכען ער שרייבט וועגען 800 גאונים. ער קומט צום בעשלוס, אַז א גרויסע צאָהל געניאַלע מענשען אין דער וועלט זענען געווען פעררייקט. פון דעם בוך געהט מען אַוועק מיט דעם אָפּמאַך, אַז עס איז שוין בעסער נישט צו זיין געניאַל, אַבי צו זיין נאָרמאַל.

אין יעדען געניאַלען שרייבער, דענקער, פילאָזאָף, מוזיקער און קאָמפּאָזיטאָר איז דאָ א טראָפּעלע משוגעת און ביי גאָר א סך איז דאָס „טראָפּעלע" גאָר גרויס. ער ברענגט ראיות פון די געניאַלע מאָלער טיציאַן, ראַפאַעל און רובענס און פון דעם קאָמפּאָזיטאָר ווערדי — זיי, זאָגט ער, זענען געווען געניאַל, כאָטש זייער לעבען און זייער פיזישער צושטאַנד איז געווען געזונד און נאָרמאַל. אָבער אויף יעדען איינעם פון די דאָזיגע נאָרמאַלע און געזונדע קאָן ער, זאָגט ער, אויסרעכענען א ציטעל מיט צוועלף אָדער מעהר נעמען, וואָס זענען שוין נישט געווען נאָרמאַל און וואָלטען זיך זעהר גוט אַריינגעפּאַסט אין א משוגעים-הויז. ער ברענגט נעמען פון געניאַלע מענשען, וואָס זענען טאַקע געשטאָרבען אין משוגעים-הייזער, אָדער וואָס זייערע מוחות זענען אין די שפּעטערע יאָהרען פּאַראַליזירט געוואָרען.

איבערהויפּט, זאָגט ער, דאַרפען זיך היטען אַזעלכע געניאַלע טאַלאַנטען, וואָס גיבען זיך אָפּ מיט שעהנער ליטעראַטור, בעלעטריסטיק (ראָמאַן, דערצעהלונגען א.ד.ג.). זיי ווערען גיכער משוגע, איידער אַנדערע געניאַליטעטען. דאָס זעלבע איז אויך מיט גאונים, וואָס גיבען זיך אָפּ מיט רעליגיע און מיט מוזיק. דאָס הייסט נישט, פערשטעהט זיך, אַז געניאַליטעט אַליין איז א סימן פון משוגעת. עס הייסט נישט אָבער, אַז בעגאַבטע מענשען מיט אויסערגעוועהנליכען טאַלאַנט, דאַרפען אין זיך האָבען נישט צו פערנאַכלעסיגען זייער געזונד און זיך האַלטען אַזוי נאָרמאַל, ווי מעגליך, כדי נישט אַריינצופאַלען אין די פינסטערע נעגעל פון משוגעת.

די רוסישע יודען האָבען אַמאָל שרעקליך געליטען פון אייגענע מוסרים

פאַרוואָס זענען ביי יודען געווען אַזוי פיל מוסרים? — בעריהמטע מוסרים מיט הונדערט יאָהר צוריק

פון שאול גינזבורג

4

אַזעלכע, ווי „פּנימינקע מוסר", זענען אָבער געווען אַנ'אויסנאַהם, וואָס פלעגען טרעפען זעהר זעלטען. דער מוסר איז געוועהנליך געווען אַנ'אויסוואורף, א נידערטרעכטיגער מענש, וואָס האָט געזוכט פאַר זיך א נוצען דורך דעם אַנדערענס אומגליק, און וואָס ביי איהם איז צוליב דעם אַפילו רעכט געווען צו ברענגען די גרעסטע צרה אויף דעם גאַנצען כלל. די מכה פון מסירות איז אין אַמאָליגע יאָהרען געווען שרעקליך פערשפּרייט. יעדער קהלה האָט געהאַט איהר מוסר, און אַמאָל אַפילו עטליכע. געוועהנליך איז דאָס געווען א מענש, וואָס האָט געקענט אַביסעל רוסיש (אין יענע צייטען איז דאָס געווען א זעלטענהייט) און איז געווען אומשטאַנד, כאָטש מיט א סך גרייזען, אָנשרייבען א „פּאַפּיר" אָדער דורכריידען זיך מיט א בעאַמטען.

אַזעלכע יודען פלעגען זיך אין שטעטעל רייבען אַרום דער ראַטוגער „נאַטשאַלסטווע" און איהר דערלאַנגען זייערע מסירות. פלינקערע האָבען אָנגעשפּאַרט אויך אין „גובערניע" און אַפילו אויך קיין פּעטערבורג. געווען צווישען זיי אַזעלכע, וואָס פלעגען סטראַשען מיט מסירות. די קהלה האָט זיי אָפּגעקויפט, געצאָהלט זיי „לא יחרץ כלב", און דאָס איז געווען זייער פּרנסה. אַנדערע האָבען זיך אָהן שום סטראַשונגען פערנומען מיט דער שענדליכער אַרבייט. א חוץ די פּראָפעסיאָנעלע מוסרים, זענען געווען אַזוינע, וואָס האָבען דערלאַנגט מסירות נאָר פון צייט צו צייט, ביי א געוויסער געלעגענהייט. אונז איז אויסגעקומען צו שטודירען אין די רוסישע רעגירונגס-אַרכיוון הונדערטער און הונדערטער דאָקומענטען וועגען יודישע מסירות. אין די אַלטע, געלעוואָרענע פּאַפּירען שפּיגעלט זיך דאָ אָפּ א טרויעריגער, פינסטערער ווינקעל פון אַמאָליגען יודישען לעבען, וועלכער איז פעשטאַפט געוואָרען דורך די גרויסע בעדריקונגען און רעכטלאָזיגקייט, וואָס יודען פלעגען זיך דאַן אויסשטעהן אין רוסלאַנד.

די אונצעהליגע מסירות, וועגען וועלכע עס רעדען די דאָקומענטען, בעציהען לויט זייער אינהאַלט די פערשידענסטע זייטען פון יודישען לעבען. און פונקט אַזוי פערשידענאַרטיג זענען אויך די פּערזאָנען, וואָס טרעטען דאָ אַרויס. צווישען די מוסרים געפינט איהר דאָ נאָר פשוט'ע מענשען און פערמעגליכע לייט, סוחרים, רבנים און אַנדערע כלי-קודש, אָרטאָדאָקסען, פרומאַקעס און משכילים, אינטעליגענטען. דאָס איז א מין פערצייטיגע יודישע אונטערוועלט, פיל מיט געמיינהייט, שמוץ און נידערטרעכטיגקייט, בלבולים און פעלשונגען. עס לוינט זיך מיט איהר צו בעקענען, וואָרום זי ענטהאַלט אין זיך פיל אינטערעסאַנטע, גאָר וועניג בעוואוסטע מאָמענטען און פאַסירונגען פון אַמאָליגען יודישען לעבען.

אין דעם ערשטען פערטעל פון 19-טען יאָהרהונדערט, אין דער צייט פון אַלעקסאַנדער דעם ערשטען, זענען צווישען דער פּראַוואָסלאַווער בעפעלקערונג ענטדעקט געוואָרען אין פערשידענע רוסישע געגענדען אַנהענגער פון א בעזונדערער סעקטע „סובאָטניקעס", וואָס היטען אָפּ שבת, מילה און אַנדערע יודישע דינים. די רוסישע רעגירונג, וועלכע האָט זיך נאָך דעם רוסיש-פראַנצויזישען קריג פון יאָהר 1912 וואָס ווייטער אַלץ מעהר פערטיפט אין פינסטערע רעאַקציע און רעליגיעזע פערפאָלגונגען, האָט געגען די „סובאָטניקעס" אָנגענומען די שטרענגסטע מיטלען. מען פלעגט זיי אָפּגעבען פאַר סאָלדאַטען, פערשיקען קיין סיביר, מען האָט בעגרענעצט זייער רעכט א. אַ. וו. די סעקטע האָט געשטאַמט פון 15 אָדער 16-טען יאָהרהונדערט, און איהרע אַנהענגער האָבען געלעבט אין אַזעלכע געגענדען, וואו קיין יודען זענען כמעט גאָרנישט געווען (סאַראַטאָווער, וואָראָנעזשער, מאָסקווער, טולער און אַנדערע גובערניעס). דאָך אָבער האָט די רעגירונג געהאַלטען, אַז די זאַך נעמט זיך פון א הערעטישער יודישער ווירקונג. און די אָפיציעלע קרייזען האָט זיך פערשטאַרקט דער פערדראַכט, אַז יודען פירען א רעליגיעזע פּראָפּאַגאַנדע צווישען קריסטען, יודען שטרעבען אַריבערצוציהען די קריסטען צו זייער גלויבען, און באַלד האָבען זיך צווישען יודען געפונען מענשען, וואָס האָבען אָנגעהויבען צו פערפיהרען וועגען דעם מסירות.

אין יאָהר 1818 איז מיט אַזא בלבול אַרויסגעטרעטען א מאָהילעווער יוד יעקב קאַרנבלום, א געבוירענער פון קורלאַנד. ווי עס ווייזט אויס, איז דער ענין פון מסירות פאַר איהם קיין נייעס נישט געווען, דאָס איז שוין פון לאַנג אַן געווען זיין פאַך. מיט א יאָהר צעהן פריהער האָט ער אין קורלאַנד פערמסר'ט דריי יודען, אַז זיי האָבען געטויט עטליכע קריסטען. נאָך דער מעשה האָט קאַרנבלום געמוזט פערלאָזען קורלאַנד און ער האָט זיך בעזעצט אין ליאָזנע (מאָהילעווער גובערניע). דאָ האָט מען זיך אָבער דערוואוסט אַז ער איז א מוסר, און מען האָט אָנגעהויבען אויף איהם צו טייטלען מיט די פינגער.

קיין פּאַספּאָרט האָט ער נישט געהאַט, און קיין יודישע קהלה האָט איהם צו זיך נישט געוואָלט צושרייבען. אויך אין ווילנער גובערניע, וואו ער האָט זיך וועגען דעם געסטאַרעט, איז גאָרנישט אַרויסגעקומען. די געוועהנליכע קליינע מסירות, מיט וועלכע קאַרנבלום פלעגט זיך פערנעמען, האָבען איהם נישט געהאָלפען. האָט ער זיך איצט ענטשלאָסען אויף א וויכטיגערען שריט: ער האָט געמעלדעט דער מאָהילעווער אַדמיניסטראַציע, אַז, ווי ער ווייס, האָבען יודען אין באָבינאָוויטשער געגענד מגייר געווען, אַריבערגעפיהרט אין יודישען גלויבען צוויי קריסטליכע מיידלעך, און אַז אויך איינער א פּראַוואָסלאַווער גלח איז געוואָרען א יוד און בעהאַלט זיך ערגעץ אין מאָהילעווער גובערניע. אויב די רעגירונג וועט איהם, קאַרנבלום'ען, בעשטימען א בעלוינונג, — אַזוי האָט ער פערלאַנגט, — אַרויסגעבען א פּאַספּאָרט, בעזאָרגען זיין רייזע-געזונער מיט געלד אויף די שטובונגע הוצאות, און אויב מען וועט איהם געבען א פערד מיט א ברישקע און בעוואָרענען פון יודישער פערפאָלגונג, — נעמט ער זיך אָן אויפצודעקען און פערשידענע גובערניעס זעהר פיל גרים, אויך נישט וועניג יודען, וואָס פערנעמען זיך מיט אָפּציהען קריסטען פון זייער אמונה.

וועגען קאַרנבלום'ס פאָרשלאַג איז מיטגעטיילט געוואָרען קיין פּעטערבורג. דאָרטען האָט מען זיך אָן דער זאַך אָנגעכאַפּט, און דער מאָהילעווער גובערנאַטאָר האָט בעקומען א בעפעהל צו בעשיצען קאַרנבלום'ען פון יודען און אויסנוצען איהם אויף צו ענטדעקען גרים און זייערע פערפיהרער. קאַרנבלום האָט גענומען אין דער בעגלייטונג פון א פּאָליציי-בעאַמטען אַרומפאָהרען איבער מאָהילעווער גובערניע און זוכען פערברעכער, עס איז לייכט צו פערשטעהן, אַז קיין גרים, אָדער יודען וואָס זאָלען זיך פערנעמען מיט רעליגיעזער פּראָפּאַגאַנדע צווישען קריסטען, האָט ער נישט אויסגעפונען. דערפאַר האָט זיך אונטערוועגס אַרויסגעשטעלט, אַז קאַרנבלום האָט גע'גנב'עט עפּעס א פערד, און מען האָט איהם אין באָבינאָוויטש אַרעסטירט אין טורמע, ווייל מען האָט איהם אָבער געהאַלטען פאַר א „נויטיגען מענשען", איז ער בעפרייט געוואָרען, און ער האָט ווידער געפיהרט זיינע אויספאָרשונגען.

א פּנים די מאָהילעווער אַדמיניסטראַציע האָט באַלד אָנגעהויבען צו פערשטעהן קאַרנבלום'ס שווינדלעריי. ער איז שפּעטער אַוועק קיין פּעטערבורג און דערקלערען צו דעם מיניסטער איבער רעליגיעזע ענינים, פירשט גאַליצין. קאַרנבלום האָט זיך פאַר איהם בעקלאָגט, אַז די מאָהילעווער אַדמיניסטראַציע העלפט איהם נישט אין זיין אַרבייט. ער האָט גע'טענה'ט אַז די צאָהל קריסטען, וואָס יודען האָבען פערפיהרט, איז זעהר גרויס, אויך אַז פיל יודען, וועלכע זענען געווען געטויפט, האָבען זיך אומגעקעהרט צו זייער פריהערדיגען גלויבען. ער האָט ביי דעם פירשט גאַליצין א פּנים אויסגענומען. מען האָט איהם אָפּגעשיקט אין וויטעבסקער גובערניע אויף „אויספאָרשונגען" און דערנאָך ווידער קיין מאָהילעוו, און דער אַדמיניסטראַציע איז פאָרגעשריבען געוואָרען צו היטען איהם פון יודען. אין פּעטערבורג האָט מען מיט אומגעדולד געוואַרט אויף קאַרנבלום'ס „ענטדעקונגען".

ס'איז אָבער פאַריבער א רעכטע צייט און קיין ידיעות וועגען די זאַכען, וואָס ער זאָל האָבען אויפגעטאָן, זענען נאָך אַלץ נישט געווען, און סוף יאָהר 1819 האָט דער אינערן-מיניסטער קאָטשובעי זיך וועגען איהם אָנגעפרעגט ביים מאָהילעווער גובערנאַטאָר. איז פון מאָהילעוו אָנגעקומען דער ענטפער, אַז קאַרנבלום איז פּלוצלונג פערפאַלען געוואָרען, און אַז כאָטש די פּאָליציי האָט בעצייטענס בעקומען דעם בעפעהל אָפּצוהיטען איהם פון יעטוועדער געפאַהר, איז דאָך נישט געווען אויף אַלע זוכענישען, נים געלונגען איהם צו געפינען.

קאַרנבלום'ס בייספּיל האָבען נאָכגעטאָן אַנדערע. עס האָבען זיך באַלד געפונען נאָך צוויי מוסרים, מרדכי קעלערמאַן און משה הולקין, וועלכע האָבען זיך אָנגענומען צו ענטדעקען גרים און יודען וואָס האָבען זיי פערפיהרט. זיי זענען אַרומגעפאָהרען איבער מאָהילעווער גובערניע און די אַרומיגע געגענדען מיט א דאָקומענט, דורך וועלכען עס איז, לויט דער פעראָרדנונג פון פּעטערבורג, פאָרגעשריבען געוואָרען אַלע פּאָליציאַנטישע בעאַמטע און אַנשטאַלטען צו העלפען זיי ביים אויפדעקען און פערהאַלטען פערברעכער. אויך פון זיי האָט זיך אָבער די רעגירונג נישט דערוואַרט אויף ענטדעקונגען, ביידע זענען אונאַיינגעם אומגעקומען אין ווילנער געגענד. דאָס, וואָס קאַרנבלום, קעלערמאַן און הולקין זענען כמעט גלייכצייטיג אַוועק פון דער וועלט, איז געוויס נישט געווען קיין צופעליגע זאַך. מיר וועלען ווייטער זעהן, ווי ענערגיש די יודישע קהלות האָבען געקעמפט געגען מוסרים, נישט אָפּשטעלענדיג זיך פאַר די סאַמע האַרבסטע מיטלען פון זעלבסטשוץ. עס איז איבריג צו ערקלערען, אַז יענער מין מסירות, וואָס די אויסוואָרפען האָבען אויף זיך גענומען, איז געווען איינער פון די געפערליכסטע, וועלכע פלעגען, נאַטירליך, געגען זיך אַרויסרופען דעם שטאַרקסטען ווידערשטאַנד.

עס דראהט א נייער וועלט-קריג!

פון מיכאל גראיווער

II.

ווען מיר זאלען מאכען א געאמעטרישען קרייז פון די פאליטישע און עקאנאמישע אינטערעסען פון די גרויסע מלוכות, וועט דער צענטרום מוזען זיין אין מזרח-אזיען און די כינעזישע און יאפאנישע וואסערן, קודם כל — מאנדזשוריען.

דאס ראזיגע לאנד מיט דער שכנות׳דיגער האלבאינזעל קארעא איז די לעצטע פערציג יאהר געווען דער פלאץ פאר נישט ווייניגער, ווי פיער גרויסע מלחמות און א פאר קלענערע. דער אנהויב איז געמאכט געווארען אין יאהר 1895 צווישען יאפאן און כינא צוליב קארעא. די יאפאנער האבען דעמאלט, לויט׳ן שלום פון שימאנאזעקי, צוגענומען ביי די כינעזער די האלב-אינזעל קארעא און די אינזעל פארמאזא און זיי געמאכט „אונאפהענגיג“; דאן, אין יאהר 1900 — רעגבאקסרע-אויפשטאנד געגען די אייראפעאישע גרויסמאכטען, די פעראייניגטע שטאטען און יאפאן האבען געשיקט מיליטער און בעזעצט צייטווייליג צפון-כינא. די כינעזישע רעגירונג איז געווען זעהר נידערגעשלאגען און האט מסכים געווען אפצוטרעטען „אין ארענדע אויף 99 יאהר“ דידערווייטענדע פארטישטעט מיט די שכנות׳דיגע טעריטאריעס: פארט-ארטור צו רוסלאנד, וואי-א-וואי צו ענגלאנד און קיאו-טשאו צו דייטשלאנד; דאן איז געקומען אין יאהר 1904 די מלחמה צווישען יאפאן און רוסלאנד. יאפאן האט עראבערט פארט-ארטור און מאנדזשוריען און האט פערטריבען דעם רוסישען קאנקורענט.

די ענגלישע פאליטיקער האבען פערשטאנען דעם קאפּולער אנצוהערעניש און האבען נישט געמאכט קיין שהיות און באלד אליין, מיט׳ן גוטען ווילען, אפגעגעבען וואי-אי-וואי צוריק צו כינא, כדי יאפאן זאל זיך עס קענען נעמען. דייטשלאנד האט עס נישט פערשטאנען, האט יאפאן ביי איהר צוגענומען קיאו-טשאו מיט בייזען ביי דער ערשטער געלעגענהייט, א פאר וואכען נאכ׳ן אויסברוך פון וועלט-קריג.

יאפאן פיהרט ריזעלבע פאליטיק גאנץ קאנסעקווענט אויך ווייטער צוליב טעמים, וועלכע מיר וועלען אנ׳אנדערש מאל נענוי בעלויכטען. עטליכע יאהר האט זי צוזאמען מיט נאך מלוכות, וואס האבען אנ׳אינטערעס צו כאפען פיש אין אומרוהיגע וואסער, אונטערשטיצט די גענעראלען, וואס האבען געפיהרט דעם בירגער-קריג אין כינא, בעזונדערס דעם בעקאנטען פיהרער פון צפון-כינא טשאנג סאָ-לין, אזוי לאנג, ווי ער האט געפאלגט און געגאנגען אין יאפאנישען שפאן. ווי נאר ער האט אבער פערזוכט צו ווערען אביסעל זעלבסטשטענדיג און זיך ענטגעגענגעשטעלט די יאפאנישע אספיראציעס און ווייטער אפעטיטען אין מאנדזשוריען, אנ׳אפעטיט, וואס וואקסט בסדר מיט׳ן עסען, — איז ער אלץ געפאלען א קרבן פון א באהן-אטענטאט, וועלכער איז, לויט ווי כינעזער בעווייזען, געווען א יאפאנישע שטיקעל ארבייט.

און פארגאנגענע יאהר האבען די יאפאנער ענטגילטיג בעזעצט מאנדזשוריען, פראקלאמירט פאר א מלך דעם אין יאהר 1911 אראפגעזעצטען כינעזישען קייזערלאן פון דער דינאסטיע מאנדשו, און האבען געווארענט אלע מלוכות, אז קיינער זאל חס-ושלום נישט דערוועגען זיך ארײנצומישען אין די אינערליכע ענגעלעגענהייטען פון מאנדזשוריען, וועלכע איז א „זעלבסטשטענדיג קעניגרייך“ און געפינט זיך אונטער „יאפאנס שוץ“.

עס הור׳ט זיך איבער די געשיכטע מיט קארעא און פארמאזא, וואס צוליב זייער פרייהייט האט זיך יאפאן אויך בלומרשט מקריב געווען, געפיהרט מלחמות מיט כינא און מיט רוסלאנד, נישט, חלילה, צוליב אייגענעם נוצען, נאר אליין כדי די ארעמע קארעאנישע און פארמאזישע בעפעלקערונג זאל זיין זעלבסטשטענדיג, און א פאר יאהר שפעטער האט יאפאן דארט אינטערעניזירט אונגרוהען, זיך ארײנגעלאפט אהין „מאכען אבוסעל ארדנונג“ און געבליבען דארט זיצען לעולם ועד. דאס זעלביגע שפיל פיהרט זי איצט דורך אויף בנוגע מאנדזשוריען, פריהער בעפרייאנג פון רוסלאנד און פון כינא, דאן זעלבסטשטענדיגקייט, אנ׳אייגענע מלוכה. אנ׳אויפשטאנד איז... יאפאן קומט „מאכען ארדנונג“, פערטייטשט זיך נאר צוליב ריינעמונישע טעמים — למען השלום...

די יאפאנישע פאליטיק איז, אלזא, קלאר און פעסט. יאפאן שפרייט אויס איהרע מאכט אלץ ווייטער און ווייטער אין כינא. כינא אליין איז אזוי שוואך און דעזארגאניזירט, אז זי קען יאפאן קיין שום ווידערשטאנד נישט שטעלען. דער כינעזישער ווידערשטאנד אין שאנכאי האט נאר א קליינע לאקאלע בעדייטונג און א סברא, אז אויך דארט האבען פרעמדע הענט מיטגעהאלפען כינא צוליב פאליטישע טעמים.

אבער צוויי הויפט-געגנער שטעהען יאפאן איז וועג, וועיל זייערע אינטערעסען קרייצען זיך דארט מיט די יאפאנישע. די ראזיגע צוויי זענען אויך גרויסמאכטען און וועלען אזוי לייכט פון זייערע פאליטישע פלענער נישט רעזיגנירען. דאס זענען רוסלאנד און די פעראייניגטע שטאטען.

נאכדעם, ווי רוסלאנד האט פערלוירען די מלחמה מיט יאפאן און אין לאנד גופא האבען זיך אנגעהויבען די רעוואלוציעס און אונרוהען, האט זי דערוועיל נישט געקענט מעהר שטערן די יאפאנישע עקספאנסיע, זי האט אבער פונדעסטוועגען געזוכט מיטלען געגען יאפאנישען אנגריף. אזוי האט זי פערגרעסערט די סיבירישע אייזענבאהן, געהאלטען דארט שטענדיג גרויס פיל מיליטער, געמאכט מעהרערע מאל פראבען צו קאלאניזירען, רוסישע פויערים ביי דער מאנדזשורישער גרענעץ, בעם טייך אמור.

עס איז א סברא, אז די יודישע קאלאניזאציע דוקא און בירא-בידזשאן ביי דעם אמור האט אויך א פאליטישען אינטערעס. אין פאל פון א סאוועטיש-יאפאנישען צוזאמענשטויס זאל די יודישע עפענטליכע מיינונג אין דער גאנצער וועלט שיצען דאס טרי גרענעץ געגען די יאפאנער, כדי מציל צו זיין די יודישע קאלאניסטען און אזוי ארום וועלען די סאוויעטען שטארקען זייער פאזיציע.

רוסלאנד האט אויך אויסגעארבייט איהר ממשלה אין צענטראל- און מערב-אזיען, און בוכארא, כיווא און פערסיען. דארט האט זי זיך אבער, ווי אין אפגאניסטאן אנגעשטויסען אויף דער ענגלישער געגנערשאפט.

אז אויך דאס היינטיגע רוסלאנד טראכט גארנישט רערפון מוחל צו זיין איהר מאכטשטעלונג אין אזיען און אפילו אין כינא, און שכנות פון די יאפאנער, האבען מיר דא נישט לאנג געהאט א קלארען בעווייז. ווען די כינעזער האבען געפרובט דערוואטערן עטליכע רוסישע באהן-בעאמטע פון דער מזרח-כינעזישער אייזענבאהן, האבען די סאוויעטען אנגעהויבען א מיליטער-אנגריף אויף כינא און האבען צוריק ארויסגעזעצט די אייגענע בעאמטע אויף זייערע פאסטענס. ווען די סאוויעטען האבען זיך בויז אויס נישט ארײנגעמישט און די מאנדזשורישע אנגעלעגענהייטען איז דאס נאך דערפאר, ווייל זיי האבען מורא זיך שוין איצט צו פערוויקלען און א קריג מיט׳ן מעכטיגען יאפאן, וואס וואלט ראשית, אומעמגליך געמאכט די „פיאטילעטקא“ און וואלט געקאנט ווערען א געפאהר פאר דער עקזיסטענץ פון דער באלשעוויסטישער רעגירונג בכלל.

דער געגענזאץ צווישען רוסלאנד און יאפאן פערשטארקט זיך פון טאג צו טאג ווייל די יאפאנישע מאכט און פאזיציע אין מאנדזשוריען ווערען מיט יעדען טאג אלץ פעסטער פאליטיש, עקאנאמיש און מיליטעריש, פאר רוסלאנד וועלען די וועגען צו די-ימים און אזיען און מיט זיי די וועגען צום בילוגען טראנספארט און אינטערנאציאנאלען האנדעל און אזיען בסעט אונגאנצען פערשלאסען ווערען. א חוץ דעם איז אזא שטארקער שכן, ווי יאפאן, מיט זיין גרויסער גוט-אויסגעבילדעטער ארמעע און פלאט בכלל נישט קיין זעהר אנגענעמע זאך. וואלט איצט אין רוסלאנד געווען נישט קיין באלשעוויסטישע רעגירונג, וואס צוטערט פאר דער קאפיטאליסטישער וועלט, בפרט פאר ענגלאנד, וואלט דער צוזאמענשטויס צווישען רוסלאנד און יאפאן שוין געווארען א פאקט פאר אונזערע אויגען. אבער די באלשעוויסטישע רעגירונג האט מורא צו ריזיקירען. זי ווייס, אז נאר א דאנק דעם וועלט-קריג האט עס איהר געקענט געלונגען צו קומען צו דער מאכט, און אז אזא צווייטען גרויסען קריג קען זי זעהר לייכט אראפ פון דער סצענע.

אויך די מפלה פון צאריזם אין רוסלאנד האט זיך אנגעהויבען דורך א קריג מיט יאפאן... אט דער ביישפיל ווירקט זעהר אפשרעקענד. אבער דאך האט יעדע זאך א גרענעץ.

דער צווייטער יאפאנישער געגנער איז זיין שכן, וואס וואוינט אנטקעגענאיבער דעם שטילען אקעאן — אמעריקא. די פעראייניגטע שטאטען האבען מיט יאפאן א סך אלטע חשבונות. יאפאן האט אנ׳איבערפלוס פון מענשען און אמעריקא האט שוין פאר׳ן וועלט-קריג נישט ארײנגעלאזט קיין „געלע“, ד. ה. יאפאנער און כינעזער; צווישען זיי טרעטען זיך איינער דעם אנדערן אויף די הינטער-אויגען און כינא, וואו ביידע קאנקורירען צווישען זיך איבער דעם האנדעל אויף יענעם אויסגעדעהנטען מארק; דריטענס, האט יאפאן א בייז אויג אויף אמעריקא און ווארט נאר אויף א גינסטיגער געלעגענהייט, זיך אפצורעכנען מיט איהר פאר די פיליפינישע אינזלען, וועלכע געפינען זיך אין שכנות פון דער דרום-כינעזישער הויפט-שטאט קאנטאן און פון דער איצט יאפאנישער אינזעל פארמאזא.

די פיליפינישע אינזלען און אויך קובא האט אמעריקא צוגענומען ביי שפאניען אין א מלחמה אין יאהר 1898 און זייט דעמאלט איז זי געווארען יאפאנ׳ס א גאר נאהענטער שכן. דערפאר האט אמעריקא אויסגעבויט אזא גרויסען פלאט, וועלכער איז גרעסער פון יאפאנישען און איז כמעט אזוי גרויס ווי דער ענגלישער, און אויך א גרויסען לופט פלאט.

צוריק מיט פינף און צוואנציג יאהר האט דער בערוהמטער יאפאנישער גענעראל נאגי, דער זיגער איבער די רוסען, געזאגט, אז צוויי מלחמות זעהט ער פאראויס: איינע צווישען ענגלאנד און דייטשלאנד, דער וועלט-קריג, און די צווייטע צווישען יאפאן און אמעריקא צוליב די פיליפינישע אינזלען, וועלכע יאפאן דארף נויטיג האבען פאר זיך, לויט דער מיינונג פון דעם פארטיאטישען נאגי ווע מיאפאן זעלבסט. בנוגע דער ראזיגער מיינונג קאן מען אבער זיין אין ספק, אמעריקא האט נישט נאר א גרויסען פלאט, נאר אויך יונגע דרייע זאכען, וועלכע זענען לויט נאפאלעאנ׳ען דאס נויטיגסטע אויף צו פיהרען א מלחמה: געלד געלט און געלד, א סך מעהר ווי יאפאן.

(ענדע קומט)

נייע אוצרות, וואס ווערען געשאפען פון כעמיע

טשעקאווע דיסקוסיעס און בעריכטע אויפ׳ן לעצטען צוזאמענפאר פון דער אמעריק. כעמישער געזעלשאפט

דעם כעמיקער׳ס לעצטע ערוואַרבונג אויפ׳ן געביט פון מאטאר-אויל איז א בענזין פון העבערען סארט, געמאכט פון בוימוואל-זאמען.

די ענטדעקונג איז מיטגעטיילט געווארען דורך ד״ר גוסטאוו אינגלאף, פון טשיקאגא, אויף דער יעהרליכער צוזאמענקונפט פון דער אמעריקאנער כעמישער געזעלשאפט, וואס איז פארגעקומען אין ניו-ארלינס.

צו דער פערזאמלונג זענען געקומען מעהר ווי טויזענד כעמיקער פון גאנץ אמעריקא..

ד״ר אינגלאף האט ערקלערט דעם פראָצעס פון פערוואנדלען אייל פון בוימוואל-זאמען. ער האט רערביי בעמערקט, אז עס זענען פאראן פאר דעם פראדוקט גרויסע מעגליכקייטען אין דער צוקונפט. ער האט אויך פאראויסגעזאגט א מעגליכקייט צו שאפען אוצרות פון דעם פראדוקט אין דער פארם פון גאז און בעהייצונגס-מאטעריאל פאר דיזעל-מאשינען, אלקאהאל, קאקס און אנטיפראסט-פליסיגקייטען פאר אויטאמאבילען א.ד.גל.

דער אפאראט, וואס איז ענטוויקעלט געווארען פאר דער פערוואנדלונג פון בוימוואל-זאמען אין בענזין, איז פון בעזונדערס ווילכטיגער בעדייטונג פאר לענדער, וואו בענזין איז נישט ביליג.

דער אפאראט קאן צוברעכען מיט דער זעלבער לייכטקייט פלאנצען-אייל׳ען, פיש-אייל׳ען און אפילו אייל׳ען פון קוילענסמאלע.

19 בעזונדערע אפטיילונגען פון דער כעמישער געזעלשאפט האבען אפגעהאלטען בעזונדערע זיצונגען צו דיסקוטירען געגענשטאנדען ווי שפייז-כעמיע, ביאלאגישע כעמיע, אינדוסטריעלע כעמיע, ארגאנישע כעמיע, פארבען און לאקען, פיזיקאלישע און אומארגאנישע כעמיע, צוקער-כעמיע, די כעמיע פון וואסער א. ד. גל.

די עקספערימענטען צו פלאנצען ריזיגע בוימוואל, ווי ווייץ און אראפנעמען דעם גאנצען פראדוקט מיט א שניידט-מאשין, — זענען רעפערירט געווארען דורך ה. דזשיי. דער רעדנער האט בעשריבען דעם געברויך פון בוימוואל-געוויקסען ביים בוי פון וועגען און האט פארגעשלאגען די זעלבע אנווענדונגען ביים בוי פון די „לעווים“ (ברעגען צו פערדאמען דאס וואסער פון דעם מיסיסיפי).

עס איז אויך פאראויסגעזאגט געווארען, אז מאנג-אייל (מאנג איז אזא בוים, וואס איז פערפלאנצט געווארען אין אמעריקא פון כינא), וואס האט מיט 25 יאהר צוריק רעוואלוציאָנירט די פראדוקציע פון לאקירען, ווערט א גרויסע אינדוסטריע אין די געגענדען ביים גאלף פון מעקסיקא, וואו דער בוים האט זיך זעהר גוט אנגענומען.

די אינדוסטריע וועט פערנעמען דעם זעלביגען ראנג, וואס בוימוואל און קארן — האט פאראויסגעזאגט ד״ר העגרי אח.

א זעלטענער כעמישער שטאף מיט׳ן נאמען „פאספאגען“, וואס גיט שנעלקייט צו מוסקולען און קאן זיין די עסענץ פון געשויקלקייט און וואס ווערט ארויסגעלאזט פון קערפער, איז בעשריבען געווארען און א בעריכט פון ד״ר אראס דאטשער פון פענסילוואניא.

דער כעמישער שטאף גיט „עוויגע“ מוסקולען די ענערגיע זיך צוזאמענצושרענקען.

ביי גריפע, בראנכיט, מאנדלען-ענטצינדונג, לונגען-שפיצען-קאטאר, מוז מען זארגען, אז דער מאגען און קישקעס זאלען אפט גרינדליך געריינינגט ווערען. דורכ׳ן געברויכען פון נאטירליכען Franciszka Józefa ביטער-וואסער.

אירלענדישער פרעזידענט דע-וואלערא צוגאסט ביי א רב

יודישער פרעזידענט און הרב הערצאג שמועסען וועגען יודישע ענינים און... מאטעמאטיק.— אירלענדישע יודען האבען גרויסע פערדינסטען און בעפרייאונגס-קאמף געגען ענגלאנד

אין אירלאנד געפינען זיך איצט ארום אכט טויזענד יודען פון זיי מעהר ווי א העלפט אין דובלין (די הויפט-שטאט פון אירלאנד). די עטליכע טויזענד יודען זעהען זיך דארט גאנץ שטארק אן, כאטש דאבלין פערמאגט א בעפעלקערונג פון איבער א האלבען מיליאן. עס איז אויך א פאקט, אז אין אירלאנד איז היינט צו טאג נישטא קיין נטישעמיטיזם אפילו אויף א רפואה.

א יודישער יונגערמאן ראבערט בריסקאו, וואס איז געבוירען געווארען און האט זיך אויפגעהאדעוועט צווישען יודען, געצאגענגען און חדר צוגלייך מיט אלע דובלינער יודישע קינדער און געהט נאך היינט און שוהל לאפען אנ׳עליה, איז דער איינציגער יוד און אירלענדישען פארלאמענט, און ער איז א נאהענטער פריינד און מיטהעלפער פון דע וואלערא, דעם אירלענדישען פרעזידענט.

דער יודישער הויפט-רב, דער הכולל פון אירלאנד הייסט ד״ר אייזיק הערצאג. ער איז, שטרענג ארטאדאקסיש אבער צו דער זעלבער צייט איז ער א מענש מיט א העכסט מאדערנער בילדונג: א געענדיגטער פון לאנדאנער אוניווערזיטעט מיט׳ן טיטעל „דאקטאר ליטעראטור“.

ברוסאו, דער יודישער פארלאמענט דעפוטאט, האט געבראכט דע-וואלעראן צו ד״ר הערצאג אין הויז. און דער אירלענדישער פרעזידענט און דער רב-הכולל האבען פערבראכט א זעהר אינטערעסאנטען אוונט.

דער שמועס יענעם אוונט צווישען זיי בייידען איז געגאנגען וועגען צוויי ענינים — יודען און מאטעמאטיק. מען זאגט, אז דע-וואלערא שטאמט אפ פון שפאנישע יודען. עס קאן אפשר זיין, אז דאס איז אמת, אבער וועגען יודישע ענינים ווייס ער כמעט ווי גארנישט, און ד״ר הערצאג האט איהם יענעם אוונט געמוזט אויפקלערען וועגען פיל זאכען.

און די קריגערייען און שיסערייען, וואס זענען אנגעגאנגען אין אירלאנד מיט עטליכע יאהר צוריק, האבען זיך די דאבלינער יודען אלס אזעלכע גוט געמישט, מיט דער אויסנאהם פון א פאר יודען, ווי ראבערט בריסקאו, וועמענס פערדינסטען פאר דער אירלענדישער רעוואלוציע זענען גאר גרויס.

אבער פונדעסטוועגען האבען יודען אויף אנ׳אומדירעקטען אופן דאך גענומען א פראמינענטען אנטייל אין דער אירלענדישער רעוואלוציע. ווען ענגלישע קוילען האבען געהאגעלט איבער די רופלינער גאסען און בלוט האט זיך געגאסען טייכענווייז, ווען אירלענדישע רעוואלוציאנערע פיהרער, ווי מייקל קאלינס און אנדערע, זענען געלאפען און יודישע הייזער זיך אויסבעהאלטען. זיי האבען דאס געטאן ערשטענס, ווייל יודישע הייזער האבען די ענגלענדער נישט אזוי שטארק פערדעכטיגט; צווייטענס, ווייל א יודישער קאפ און יודישער שכל האט געוואוסט, ווי אזוי אויסצובעהאלטען רעוואלוציאנערען אזוי, אז די ענגלענדער זאלען זיי נוט קאנען כאפען.

די יודישע רעגירונגס-פיהרער היינט צו טאג, וועלכע זענען די רעוואלוציאנערען פון נעכטען, ווייסען, אז די יודישע פערדינסטען פאר דער בעפרייאונג פון אירלאנד זענען געוועזן גאר נוט קליין. און דערפאר אפשר מערקט זיך דארט אפילו נוט קיין שפור פון אנטיסעמיטיזם. די יודען פון דאלין ווידער האלטען אויף זייער יודישקייט מיט שטאלץ און ווירדע. פרובען נוט פערלייקענען זייער יודישען „איך“ און קריכען נוט פון דער הויט זיך צו אסימילירען. דער אינטעליגענטער קריסט און אירלאנדער רעספעקטירט די דאזיגע האלטונג פון די יודען.

העברעאיש אלס אונטעריכטס-געגענשטאנד אין איינער פון די עלטסטע אייראפעאישע דיפלאמאטען-שולען

ווינע. (יטא) אין דער וויענער דיפלאמאטען-שול, איינער פון די עלטסטע פון דעם טיפ אין אייראפא, איז איצט איינגעפיהרט געווארען דאס מאדערנע העברעאיש אלס איינער פון די אונטעררייכטס-געגענשטאנדען. די מעהרהייט סטודענטען זענען אויסלענדער, וואס בעקומען א צוגרייטונג צו דיפלאמאטישען און קאנסולארען דינסט און זייערע לענדער. היי-יאהר ווערט די שול בעזוכט אויך דורך 8 יודישע צוהערער פון פערשידענע לענדער. דער אונטעררייכט פון העברעאיש איז בעשטימט פאר סטודענטען, וואס רעפלעקטירען און דער צוקונפט איבערצונעמען קאנסולארע אדער דיפלאמאטישע מיסיעס פון זייערע לענדער און ארץ-ישראל.

33 יאהר אין הויף פון רוסישע צארען

10) **(טאג-בוך פון א רוסישער הויף-דאמע)**

22 יאנואר.

איך האב זיך דערוואוסט היינט א סך נייעס. די הויף-דאמע פירשטין דעמידאווא האט געבוירען א קינד פון א פאפ, וועלכער דינט איצט אין דער קיעווער יעפארכיע.

מען דערצעהלט סקאנדאליעזע געשיכטעס פון דעם גרויספירשט ניקאליי ניקאלייעוויטש. ער האט זיך ערגיץ בעקענט מיט א פרוי, א געוויסער בורעניגא, און איז באלד אוועק צו זיין טאטען דעם גרויספירשט ניקאליי אלעקסאנדראוויטש בעטען אנ׳ערלויבניש חתונה צו האבען.

נישט דערווארטענדיג זיך אויף אנ׳ערלויבניש, האט דער גרויספירשט ניקאלאיעוויטש צונויפגערופען זיינע חברים אין צארסקאיע סעלא, האט איינגעארדענט א מאלצייט און האט ביים מאלצייט זיך געטוישט מיט פינגערלעך מיט זיין געליבטער.

דער צאר האט זיך דערפון דערוואוסט, האט ער באלד געהייסען, אז דער דאזיגער הייראטס-אקט זאל צוריסען ווערען.

נישט געקוקט אויף דעם, האבען 2 אנדערע גרויספירשטען, די זיהן פון גרויס-פירשט מיכאיל ניקאלאיעוויטש — חתונה געהאט מיט צווי הויף-פרייליינס. איינע פון זיי, די פירשטין גאליבאריאטינסקא האט אבער געהאט א געזעצליכען מאן און די צווייטע, די טאכטער פון גראף איגנאטיעוו, האט מיט א פאר יאהר צוריק געהאט א ממזר.

גאנץ פעטערבורג רעדט איצט וועגען די צוויי אויסטערלישע חתונות. די דאזיגע חתונות זענען אבער באלד לויט א בעפעהל פון צאר נישט אנערקענט געווארען אלס געזעצליכע.

געווען ביי מיר די הויף-דאמע דאראפעעווא, זי דערצעהלט, אז דער גרויס-פירשט סערגיי אלעקסאנדראוויטש לעבט מיט זיין אדיוטאנט מארטינאוו. ווען זיין פרוי האט איהם געמאכט א סקאנדאל, האט ער איהר קאלטבלוטיג ערקלערט, אז זי קען זיך פריי אויסקלייבען א מאן, מיט וועמען צו לעבען, פון צווישען די יונגע גווארדיע-אפיצירען אין הויף.

אין שטאט רעדט מען א סך וועגען דער מאדנער בעציהונג פון מיטראפאליט איזידאר צו די יונגערע דאמען פון דער הויף-אריסטאקראטיע. נאכ׳ן מאלצייט, צאס דער מיטראפאליט האט געגעבען, האט מען געפונען אונטער׳ן טיש די באראנעסע ליזאנדער, וועלכע געפינט זיך מיט איהם אין אינטימע בעציהונגען.

13. מערץ.

געווען היינט ביי אונז דער גווארדיע פאלקאווניק ניקאלאיעוו. ער דערצעהלט מיר, אז ער האט נעכטען ארויסבעגלייט קיין אויסלאנד דעם גרויספירשט וולאדימיר אלעקסאנדראוויטש און זיין פרוי מאריא פאוולאוונא. ניקאלאיעוו פערטרויט מיר א סוד, אז דער גרויספירשט וולאדימיר ניקאלאיעוויטש, איז שוין פון לאנג נישט קיין מאנספערשוין און אז זיין פרוי, וועלכע איז זעהר א ליידענשאפטליכע, לעבט מיט איהם, מיט׳ן פאלקאווניק ניקאלאיעוו׳ן, און וועמען זי איז פערליבט, ווי א קאץ. די קייסערין האט איהר שרעקליך פיינט און קען איהר אויף די אויגען נישט ארויפלאזען.

17. מערץ.

היינט האט עמיצער פון די הויף-לייט דערצעהלט, צו ער האט געזעהען א פאטאגראפיע, וואו דער מיטראפאליט איזידאר, איז געזעסען אויף א דיוואן ביי א טישעל מיט שאמפאניער און ביי איהם אויפ׳ן שויס האט געהאלטען אנגעשפארט דעם קאפ די גרעפין צוקאטא. פון דער צווייטער זייט פון מיטראפאליט איז אויפ׳ן דיוואן געזעסען די הויף-דאמע דובעלט און האט געהאלטען די האנט פון מיטראפאליט.

די פאטאגראפיע האט מען אין געהיים ארונטערגענומען אין מאמענט, ווען אלע זענען געווען טויט-שכור. די דאזיגע הולאנקע איז פארגעקומען ביי דער אלמנה פון בעקאנטען גאלד-גרובען-אייגענטימער באזילעווסקא.

מיין מאן זאגט, אז עס איז גארנישט שעהן, ווען אלע זעהן, אז די קארעטע פון מיטראפאליט שטעהט אפ שעה׳ןלאנג נעבען דער ווילע פון דער פרוי באזילעווסקא. ער קומט דארט צו פאהרען א זייגער 2 און פאהרט אפ פון דארט 8 אין אוונט. מען דערצעהלט, אז די הויף-דאמע דובעלט, די טאכטער פון זשאנדארמען-גענעראל דובעלט, מאכט איהם דארט דעם געלעגער...

21. מערץ.

היינט איז צו אונז ארייןגעלאפען די באראנעסע ליזאנדער. זי אליין זאגט, אז זי איז די אדיוטאנטקע פון מיטראפאליט איזידאר. בעת זי רעדט וועגען איהם, האט זי קיין אנדער נאמען נישט פאר איהם ווי: „נשמה מיינס“. אלע ווייסען, אז די באראנעסע איז שטארק פערליבט אין מיטראפאליט און מען וויצעלט זיך, אז ווען דער מיטראפאליט וואלט געמעגט חתונה האבען, וואלטען זיי ביידע געווען א פיינע פארל. ער א קלייניטשקער און זי — א הויכע. די באראנעסע ליזאנדער האט ליב צו פליאטקעווען צווישען ביידע מיטראפאליטען איזידאר און פלאטאן, וועלכער זיצט אין פעטערבורג און יאגט זיך צו האבען דערפאלג ביי פרויען. זי דערצעהלט, אז ווען זי האט פערבראכט אויף א מאלצייט ביים מיטראפאליט פלאטאן, האט ער איהר צוגערוקט א טעלער פרוכט און געהייסען אויסקלייבען עפעל. זי האט גענומען א רויטען עפעל.

דער מיטראפאליט האט דאן אין דער שטיל אזוי געזאגט:

„זעהסטו, דו האסט אויסגעקליבען א רויטען עפעל, איז א סימן, אז דו האסט האלט דעם מיטראפאליט איזידאר און אזא בלאסען, ווי איך בין, האסטו פיינט.

באראנעסע ליזאנדער דערצעהלט, אז דער מיטראפאליט פלאטאן האט זיך שוין וויפיל מאל געבעטען ביי איהר: — מאשא, זיי גוט צו מיר, ווייז מיר ארויס א פריינדליך הארץ! זי האט איהם אבער אויסגעלאכט.

די הויף-לייט רעדען אפט צווישען זיך וועגען דער סקאנדאליעזער האלטונג פון ביידע מיטראפאליטען. עס איז טאקי באמת שווער צו הערען אזעלכע רייד פון א הויכגעשטעלטען פארשטעהער פון דער פראוואסלאווער קירך. איך האב אליין צוגעזעהען א סצענע ביים מיטראפאליט. ער האט געפרובט מיט די הענט אויסרייבען די אויגען, האט זי איהם ארומגענומען און אויסגעשריגען: „נישט וואגען דאס צו טון!“ עס וואונדערט מיר. פארוואס דער מיטראפאליט דערלאזט דאס צו אזא חוצפה׳דיגער האלטונג און ער טרייבט איהר נישט ארויס, די אויסוואורף!

גענעראל קושעלעוו לאכט זיך אויס דערפון און זאגט, אז דער מיטראפאליט איז נישט מעהר ווי א געוועהנליכער בשר ודם, פונקט ווי אלע מענשען. מיר גופא וואלט דאס אפשר אויך נישט געארט, אבער צו וואס רייסט מען אזוי אויף ביי מענשען אויגען! און דערווייל ווערט די לאווורע אין קיעוו פערוואהרלאזט, דער קיעווער מיטראפאליט פלאטאן יאגט זיך נאך נקבות אין פעטערבורג און פאהרט נישט אויף זיין אמט אין קיעוו!

די בעקאנטע אונזערע רעדען אפען, אז זיי טרעפען אפט ביים מיטראפאליט גאסען-פרויען, אז ביי איהם מאכט זיך נישט צו די טיר פון זיינע בעקאנטע פרויען פון דער אריסטאקראטישער געזעלשאפט און איהם איז נאך אלץ ווייניג. דאס וועט שוין אן א סקאנדאל נישט אריבער, הגם דער מיטראפאליט האלט, אז אלץ איז דא אין ארדנונג.

(פארטזעצונג קומט)

לאדז 1 מאי 1932
זונטאג, כ"ה ניסן תרצ"ב פ' קדושים

טאג-כראניק

טייערער ברויט פון מארגען אן

די מאכט האט בעשטעטיגט דעם נייעם פרייז פון ברויט אויף 45 גר. א קילא און זעמעל אויף 85 גר. פאר א קילא. דער טייערער פרייז איז פערפליכטענד פון מארגען אן.

מיניסטעריאלע קאמיסיע אין לאדז

(אג) אין צוזאמענהאנג מיט די הכנות צו שאפען א פלייש-בערזע אין לאדז האט די רעגירונג בעשלאסען אהערצושיקען א צווישען-מיניסטעריאלע קאמיסיע כדי לאדז צו בעקענען זיך מיט די לאקאלע פערהעלטנישען און צושטעלען א בעריכט אין מיניסטעריום.

גיסען וואסער אויף די טראטוארען

דער שטאט-סטאראסטע איז מודיע, אז אין די אפגעלעגענע גאסען מוז מען אויך בעשפריצען מיט וואסער די טראטוארען איינמאל אין טאג. אין די בעלעבטערע גאסען צוויי מאל אין טאג.

געוואלט אפשלאגען די „קאבאנקע"
האט ער איהם אוועקגעלעגט א טויטען אויפ'ן ארט
פערמאלגט פון פאליציי, שיסט זיך דער מערדער אריין א קויל אין קאפ

חונטער רדאגאשטש האט זיך פרייטאג אפגעשפילט א בלוטיגע אפרעכענונג צווישען צוויי העלדען פון דער אונטערוועלט.

פראנציושעק ראיסקי פון דוואר־טקא נאס 26 האט געוואלט אפשלאגען די קאבאנקע מאריא וואשיאק ביי זיין „פשיאטשעל" פראנציושעק קיעלעק. היות ווי אלע זיינע שמיקלעך איבערצורעדען די שעהנהייט האבען זיך נישט איינגעגעבען, איז ער געפאלען אויף א פלאן דאס צו מאכען אויף א ביטערען אופן.

ער האט זיך אפגעשמועסט מיט'ן „פשיאטשעל" דורכצופיהרען א שטיקעל „ארבייט" אין פאביאניץ, אבער צוליב פארזיכטיגקייט האט ער געראטען ראיסקי'ן פריהער אריינצופאהרען אין דארט ווארטען אויף איהם אין א קנייפע.

דער מרויח'ער ראיסקי האט זיך נישט געלאזט, אז זיין חבר שטעלט איהם אונטער א פיסעל און איז טאקע צוגעפאהרען קיין פאביאניץ.

ווען ראיסקי האט נאך געזעהן אין יענעם ארט, איז קיעלעק אוועק צו זיין „קאבאנקע" מיט א פלאש יי"ש און טאיש. ארייגקומענדיג האט ער איהר דערצעהלט, אז באלד קומט אויך איהר קאבאנעק, מיט וועלכען ער האט זיך דא אפגערעדט צו טרעפען. בינו לבינו האט ער זי מכבד געווען מיט א גלעזעלע. זי האט נישט געקאנט אפזאגען און נאך עטליכע קעלישקעס האט זי דערשפירט, אז דער „פשיאטשעל" ווייס אויך דעם טעם פון „ליבע"...

ראיסקי, נישט געפינענדיג זיין פשיאטשעל אין פאביאניץ האט זיך גיך אומגעקערט אהיים צו דער קאבאנקע. אבער ארייגקומענדיג אין שטוב, איז איהם פינסטער געווארען אין די אויגען. ער האט זיין קאבאנקע געטראפען אין אן אונצוויידייטיגער פאזע מיט זיין פשיאטשעל.

דאס גזלנ'ישע הארץ האט ביי איהם אויפגעקאכט. בליץ-שנעל האט ער ארויסגעכאפט דעם רעוואלווער און אויסגעשאסען אין פשיאטשעל, אוועקלייגענדיג איהם א טויטען אויפ'ן ארט.

דאן האט דער מערדער גענומען אנטלויפען. שכנים און שפעטער אויך פאליציאנטען האבען איהם נאכגעיאגט. זעהענדיג, אז ער וועט זיך שוין נישט ארויסדרעהען, האט דער מערדער זיך אריינגעשאסען א קויל אין מויל און איז אויך געבליבען ליגען א טויטער אויפ'ן ארט.

די טויטע קערפער זענען אפגעפיהרט געווארען אין שטאטישען פראסעקטא־ריום. ביידע באנדיטען זענען בשעתו פער'משפט געווארען פאר רויב און פערוואלטיגונג צו 6 יאהר שווערע תפיסה.

פייערונג פון 3. מאי

מאנטאג אווענט וועלן די א־בעט־טערס אונטער די נאמען פון שטאט שפילען א צאפשטשוק. דינסטאג פריה וועלן די מיליטערישע ארקעסטער'ס שפילען א פאבודקע. 9 פריה וועלען אין די טעמפלען פון אלע אמונות אפגעריכט ווערען גאטעס-דינסטען.

דער צענטער פון די פייערליכקייטען וועט זיך געפינען אויף האלער'ס פלאץ. דארט וועט זיך פערזאמלען 9 פריה דער נארנ.זאג, פאליציי, פייערלעשער, אינ־סטיטוציעס און פעראיינען מיט זייערע פעהנער א.א.

11 פריה וועט פון האלער'ס פלאץ ריהרען דער מאניפעסטאציע-צוג, אין וועלכען ס'וועלען זיך בעטייליגען אלע מיטעל שולען, גימנאזיעס, מיליטער, פא־ליציי, פייערלעשער, צעכען מיט זייערע פעהנער א.א.

דער צוג וועט גיהן איבער 6. שערפינג גאס, זשעראמסקי, זאמענהאף, פעטרי־קאווער אויף פרייהייט-פלאץ. ארום 11.30 וועט פארקומען די דעפילאדע פאר'ן הויז פון שול-קוראטאריום אויף פעטריקאווער 104.

אין משך פון טאג וועלען אין פערשי־דענע פונקטען פון שטאט איינגעארדענט ווערען פערשיעדענע ספארט-אומפרעזעס און אנדערע פייערליכקייטען. דער קאמי־טעט צו פייערן דעם 3. מאי ווענדעט זיך מיט אן אפעל צו דער בעפעלקערונג צו דעקארירען די שויפענסטער, באלקאנען און פענסטער שוין מאנטאג אין אווענט.

* * *

בעסערע מאהלצייטען גיבען די פאלקס-קוכען אין 3. מאי

צוליב דער פייערליכקייט פון 3. מאי האט די שטאט-סטאראסטווא פערארדענט, אז די קוכען פאר ארבייטסלאזע זאלען אין דעם טאג ארויסגעבען בעסערע מאלצייטען.

אויף דעם צוועק האט דער שטאטישער קאמיטעט פאר ארבייטסלאזע בעשטימט מיט 10 גר. מעהר אויף א מיטאג. פאר פיזישע ארבייטסלאזע וועט א מיטאג קאסטען 40 גר., פאר גייסטיגע ארבייטס־לאזע — 60 גר.

היינטיגע 1. מאי פייערונג אין לאדז

די שטאט-סטאראסטווא האט בעשטעטיגט דאס פראגראם פון די היינטיגע ארבייטער-פייערליכקייטען.

לויט'ן מוסטער פון די לעצטע יאהרען וועלען אויך היי־יאהר די פוילישע, דייטשע און יודישע ארבייטער דעמאנסטרירען געמיינזאם, בילדענדיג איין צוג, וואס וועט גיהן פון שייבלער'ס מארק איבער גלובנא, פעטריקאווער, פריי־הייטס-פלאץ, 11. ליסטאפאד-גאס ביז דעם ברודער-קבר פון די געפאלענע פריי־הייטס-קעמפער אויף פאלעשיע.

דארט וועלען אויף די ספעציעל צוגע־גרייטע טריבונעס האלטען רעדעס די פארשטעהער פון פ.פ.ס., דייטשע אר־בייטס-פארטיי, בונד און רעכטע פועלי־ציון.

און אווענד וועט אין שטאטישען טעא־טער געגעבען ווערען א פארשטעלונג „די דרייפוס-אפערע".

* * *

די מאכט האט פערבאטען די לינקע פועלי-ציון איינצוארדענען א בעזונדערע דעמאנסטראציע-צוג. דאגעגען איז זייער מאי-מיטינג אין „פילהארמאניע" יא ערלויבט.

פאבאר פון יאהרגאנג 1911 הויבט זיך אן מארגען

מארגען הויבט זיך אן דער פאבאר פון יאהרגאנג 1911. מארגען דארפען זיך שטעלען פאר דער קאמיסיע נומער 1 נארוטאוויטשא 75) די געבוירענע אין יאהר 1911, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 2. קאמיסאריאט און זייערע פאמי־ליען-נעמען הויבען זיך אן מיט די אותיות:

A B C D E F G H Ch I J L Ł

פאר דער קאמיסיע נומער 2 (אנרא־דאווא 34) דארפען זיך שטעלען די, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 1. קאמי־סאריאט און זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט:

A G I J

פאר דער קאמיסיע נומער 3 (אל. קאשטשושקי 21) דארפען זיך שטעלען די, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 11. קאמיסאריאט און זייערע נעמען הויבען זיך אן מיט:

A B C D E F G H Ch I J K L Ł M

צו דער פאבאר-קאמיסיע דארף מען מיטברענגען א פערזענליכען דאקומענט, א פאס אדער אנ'אנדער דאקומענט, א רעגיסטראציע-צייגניש פון מאגיסטראט און א שול און פאר-צייגניש.

אויך די קאטעגאריע „ב" מוז מיט־ברענגען א פערזענליכען דאקומענט.

די טראמוויי-ליניעס מוזען פערברייטערט ווערען

דער מאגיסטראט האט בעשלאסען צו ווענדען זיך צו דער טראמוויי-גע־זעלשאפט, זי זאל אויסבויען נייע 74 טראמוויי-ליניעס: אין באלוט, ראדא־גאשטש, קאזשין, קארולעוו, כאינע און ווידזעוו.

שטרייק אין טריקאטאזש-בראנזשע

(אג) צוליב דעם, וואס די אונטער־האנדלונגען אין דער טריקאטאזש-בראנ־זשע האבען נישט דערפיהרט צו קיין רע־זולטאט, האבען די ארבייטער בעשלאסען פון מארגען אן צו פערשטרייקען.

דער שטרייק וועט ארומנעמען העכער א צעהנדליג קלענערע פאבריקען.

בעזוך פון ד"ר צבי זוהר

די וואך האט געווילט אין לאדז דער בעקאנטער פעדאגאג מיטגליד פון „תרבות" אין פוילען ד"ר צבי זוהר. מאנטאג, דעם 25 אפריל האט ה' ד"ר זוהר זיך בעטייליגט אין דער זיצונג פון דער פערוואלטונג פון „מרכז עברי" א. נ. פון ד"ר י. נ. שמחוני און אין א לענגערער רעדע אנגעוויזען אויפ'ן ווייטערדיגען ארבייטס-פראגראם. אויף דער בעראטונג מיט די פארשטעהער פון אלע יוגענד-ארגאניזאציעס (ועדה בין הסתדרות שע"י „המרכז העברי") האט ד"ר זוהר בעריהרט פערשידענע אקטועלע פראגען פון דער העברעאי־שער בעוועגונג און זיך אבגעשטעלט אויף דער אקציע פון אלע פאר דער „חברות עברית עולמית". עס איז אויס־געוועהלט געווארען א ספעציעלע אלע־קאמיסיע, מיט וועלכער ה' זוהר האט דאנערשטאג אבגעהאלטען א לענגערע זיצונג. דאנערשטאג אווענד האט זיך ה' ד"ר צבי זוהר בעטייליגט מיט א שעהנעם קורצען רעפעראט איבער די פערספעקטיווען פון דער העברעאי־שער בעוועגונג אין אווענד פון העב־רעאישען לעבעדיגען ווארט, וועלכען עס האט איינגעארדענט דער „מרכז עברי".

פרייטאג איז ד"ר צבי זוהר אפגע־פאהרען קיין ווארשא.

א בריף אין רעדאקציע

זעהר געאכטעטער ה' רעדאקטאר!

ערלויבט מיר דורך אייער וו' צייטונג אויסצודרוקען אין נאמען פון דער ישיבה הק' „כנסת בית יצחק" אין קאמעניץ ל.ט. (געוו. אין סלאבאדקע) אונזער הארציגסטען דאנק פאר אלע גג' גבאים און מתפללים פון די שטיבלעך און בתי תפלה, וועלכע האבען געשענקען ביי די עליות נאך מיין רעדען לטובת הישיבה הק' און דערמיט געהאלפען לינדערן די נויט פון די ת"ח. בעל הגמולות ישלם לכם כמפעלכם ותזכו לראות בכבוד התורה בארצנו הק' בעת מציון תצא תורה וכו'.

נחים יוסף גארעליק
רב ומו"צ לפנים במאסקווע

ד' חוה"מ התרצ"ב.

Najpiękniejsze artystki Warszawy
Najżywiołowsi komicy
Doborowe teksty
Olśniewające dekoracje
i Najlepsze przeboje muzyczne
w inauguracyjnej REWJI TEATRU
„QUI-PRO-QUO"
z Warszawy, dn. 3-go maja na otwarciu teatru „SCALA" (Wspaniale przebudowany gm ch dawnej „SCA I") Śródmiejska 5. Codziennie 2 przedstawienia o go z. 8 i 10 w. Przedsprzedaż biletów od poniedziałku d. 2-go maja, w godz. od 11-ej do 2-ej i od 5-ej do 8-ej w.

פסח-הילף פון לאדזער יודען פאר זייערע קרובים אין אמעריקא

מיר ווייסען אלע, אז די לאגע אין אמעריקא איז איצט פיל ערגער געווא־רען און דאס האט אויך מיטגעווירקט, אז די הילף, וואס אינזערע אמעריקא־נער ברידער פלעגען שיקען יאהר יעהר־ליך צו זייערע קרובים אין פערשידענע לענדער, איז יעצט בעדייטענד פער־קלענערט געווארען. אבער אז מען זאל פון ארימען. פוילען ארויסשיקען הילף אויף פסח צו קרובים קיין אמעריקא, דאס האט מען, דאכט זיך, שוין פון פאר דער מלחמה אן נישט געהערט.

ס'איז אבער א פאקט. אז פערמעג־ליכע לאדזער יודען האבען היי־יאהר אויף פסח ארויסגעשיקט שיקצע צו זיי־ערע קרובים אין אמעריקא אויף אנ' אלגעמיינער סומע פון אנ'ערך 300 דאלאר.

אט צו פאר א לאגע עס זענען דער־גאנגען אונזערע ברידער מעבר לים.

ענטדעקט א פערצייטישן בית עלמין הינטער לאדז

אין דארף באכשיץ הינטער לוטא־מירסק האט מען ביים אויסגראבען א פונדאמענט פון א הויז ענטדעקט די קברים אויף א פערצייטישען בית עלמין פון פאר דער קריסטליכער צייט רעכ־נונג.

די געפינענע אורנעס מיט געוועהר און אנדערע פערציהרונגען זענען אפ־געפיהרט געווארען אין לאדזער עטנא־גראפישען מוזעאום. די ווייטערדיגע ארכעאלאגישע פארשונגען זענען אין גאנג.

נאך 2 אינקאסענטען פון קראנקען-קאסע בעגאנגען מיסברויכען

(ב) די דורכגעפיהרטע קאנטראלע אין דער קראנקען-קאסע האט זיך אנגעשטוי־סען אויף נייע מיסברויכען פון זעלבען מין. עס איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז אנדערע צוויי אינקאסענטען פון דער קראנקען-קאסע קוויאטקאווסקי און גרא־באוויעצקי האבען אראפגעלאזט צו זיך אין טאש די איינקאסירטע געלדער.

ביידע אינקאסענטען זענען באלד בע־זייטיגט געווארען און א ספעציעלע קא־מיסיע וועט פעסטשטעלען די הויך פון שאדען.

גמילת-חסדים-קאסע ביים 2-טען ליי-הענדלער-פעראיין

זונטאג, דעם 24 ה. ח. איז פארגע־קומען די יעהרליכע גענעראל-פערזאמ־לונג פון דער ג"ח-קאסע ביים 2-טען קליינהענדלער-פעראיין (אלטשטאט 10). דעם בעריכט פון בילאנס און קאסע־בעשטאנד גיט איבער דער פרעזעס פון ג"ח-קאסע, פישל פרענקעל; דער בע־ריכט ווערט איינשטימיג אנגענומען. פרעזעס מענדל מענטץ רעדט וועגען דער טעטיגקייט פון די ג"ח-קאסע, וועלכע איז ביים איצטיגען קריזיס א נויטווענדיגקייט פאר די מיטגלידער. נא רעדען אויך די ח"ח שפייזער, פצ־פאוויטש, נוטקע, ליטמאנאוויץ, קרייצ־בערג א. א. נאכ'ן אויסדריקען צוטרוי די אלטע פערוואלטונג ווערט געקליבען א נייע פערוואלטונג אין פאלגענדען בעשטאנד: פרעזעס — מענדל מינטץ, וויצע פרעזעס — זיסמאן שפייזער, סעקרעטאר — פישל פרענקעל, קאסי־רער — פישל פארבער, געהילפס-קאסי־רער — אברהם פרענקעל, קאנטראלער: קרייצבערג, רובינשטיין. קאנדידאטען: הערשל צענציפער, אברהם פרענקעל. רעוויז.-קאמיסיע: הערשל זיידעמאן, דוד רובינשטיין.

לאדזער יודישער קאמעראל-טעאטער
אלעע 1-טער מאי № 2 — דיר.: דוד צעלמייסטער און א. בעזמאן.
גאסטשפילן פון קאמעראל-און קליינקונסט-טעאטער
ארארט
קינסטלערישע אנפיהרונג מ. בראדערזאן
לעצטע טעג! היינט זונטאג, 2 פארשטעלונגען 8 און 10 אוו.
(ספעצ. פאר ארבייטער און אינטעליגענץ) פון 60 גר. ביז 1.60 און 10 אוו.
דאס גרויסע יום-טוב פראגראם א. נ.
„פייגעל אין די קופטען"
אין 2 טיילען 12 שלאגער-נומערן.
טעקסטען: משה בראדערזאן, י. אבאזשאנעק און עלדע. מוזיק: דוד בייגעלמאן. דעקאראטאר: דנה מאטוס. רעזשי: ש. דזשיגאן און י. שומאכער קאנצערט-מייסטער: ש. בייגעלמאן. בינע-אויפזיכט: מ. קאו.
די קאסע איז אפען פון 6 אווענד. יום טוב פון 12 א גאנצען טאג.

די פערקויפטע פרוי
שפאנענדער ראמאן פון יודישען פאמיליען-לעבען אין פוילען.
געשריבען ספעציעל פאר'ן „לאדזער מארגענבלאט" פון לעאן גאלדמאן

(117-טע פארטזעצונג)

זייט מיר מוחל נאכאמאל, ליארא, ליבע און אייפער־זוכט האבען מיך געטריבען צו שפיאנאזש. איך האב ווייטער אויסגעפארשט איך בין געוואהר געווארען אין וועלכע צימערן איהר וואוינט און האב זיך אפילו דערוואוסט, אז איהר וואוינט אין בעזונדערע צימערן.

ליארא האט איצט פערשטאנען, פון וואנען דער פא־רוטשניק האט געשעפט האפנונג זי נאך איינגאנצען צו הא־בען פערלוירען.

זי האט געציטערט ווי אין פיבער, אבער זי איז נישט געוועזען אויף אזוי פיל דרייסט איהם קלאר צו מאכען, אז ער דארף נישט האפען אויף איהר.

— וואס פאר א סיבה האט אייך געצוואונגען צו בע־געהן אזא שריט, ווייס איך נישט — האט אנדערסאן ווייטער גערעדט — און איך פאדער נישט, איהר זאלט מיר אפגע־בען רעכנונג פון דעם שריט, ווייל איך האב נישט דערצו קיין שום רעכט. איך ווייס זעהר גוט, אז איך קען אייך נישט מעסטען מיט דער מאס פון דורכשניטליכע מענשען, אז אייער הויך-קינסטלערישע נשמה רייסט זיך צו אונגע־וועהנליכע זאכען. אבער יעצט, אז איך האב דיך יא געפי־נען, וועט איהר מארגען פאהרען מיט מיר קיין ווארשא און אלע ווייזען, אז איהר זענט אונשולדיג. און אויב דער שווינד־לער וועט זיך ווייטער טשעפען צו אייך, וועל איך איהם שוין דאן מאכען שווייגען.

שאטאן איז געווארען בלייך ווי א לייווענד.

— מיין פריינד, — האט זי געזאגט מיט א געבראכע־נער שטים — שטעהט נישט צו צו מיר. איך דאנק אייך פאר דעם צוטרויען, איך בין שטאלץ און גליקליך דערפון, אבער פערלאנגט נישט פון מיר קיין אונמענליכעס. איך קען נישט פאהרען מיט אייך!

— איהר קענט נישט?

ווי אזוי? — האט דער אפיציר אויסגערופען א גע־קרענקטער. — פארוואס קענט איהר נישט?

ליארא האט געפיהלט, אז עס פעהלט איהר אויס אטעם אין דער ברוסט.

מיט פערצווייפלונג האט זי פערבראכען די הענד, דערנאך האט זי הויך א זיפץ געטון, פערשטעלענדיג זיך דאס פנים אין די הענד.

איהר ווייגט, ליארא? א, גאט, וואס האב געטון? ליא־רא, זייט מיר מוחל!

ליארא האט אוועקגענומען די הענד פון די אויגען און האט מיט א פערוועהטיגטען בליק אנגעקוקט אנדערסאן.

— א, ניין, מיין פריינד, דאס איז אייער שולד! א, ווען איהר וואלט געוואוסט, ווי ווייט אומגליקליך איך בין!

אך, ניין, איהר קענט נישט און איהר טארט נישט אומגליקליך זיין. פאהרט מיט מיר! ווארפט אוועק דעם שווינדלער, וועמענס פערדארבענקייט איהר האט ביז־איצט נישט געקענט. ערלויבט, איך זאל אייך די אויגען עפענען אין איהר זאלט ענדליך דערזעהן, וואס פאר א פערברעכע־רישער פערשוין דאס איז.

אבער ליארא האט א טרויעריגען שאקעל געטון מיט'ן קאפ.

פלוצלונג איז דער פארוטשניק געפאלען פאר איהר אויף די קניע און האט מיט געכטע אויפגעהויבען די הענד אין דער הויך.

— ליארא, — האט ער לייטענשאפטליך געשעפטשעט, נישט זעהענדיג ווי אין דער טיר שטעהט שאטאן, וועלכער האט זיך שוין א פאר מינוט צוגעקוקט צו דער סצענע, — ליארא, ווארף אוועק דעם שווינדלער, וואס פערדינט נישט דו זאלסט נאהנט זיין צו איהם. פאהרט מיט מיר קיין לאנ־דאן, זעה, איך בעט דיך אויף די קניע, האט רחמנות אויף מיר און אויף זיך! זיי מיינע, ליארא, און איך וועל דיך טראגען אויף די הענד און קיינמאל וועסטו פון מיר נישט דערהערען קיין ווארט וועגען דעם, וואס דו האסט דיך אפ־געגעבען שאטאנ'ען, אט דעם פערברעכער און שווינדלער, וואס ווערט געזוכט דורך דער פאליציי! זיי מיינע, ליארא!

ליארא האט לענגער נישט געקענט הערשען איבער זיך.

זי וואלט קיינמאל נישט געגלויבט, אז עס איז דא א מענש, וועלכער ליבט זי אזוי שטארק.

דאס הארץ איז איהר איבערגעפולט געווארען מיט א ריהרענד געפיהל.

א, זי מוז איהם ארויסווייזען כאטש א קליינעם צייכען פון דאנקבארקייט.

מיט א פאמעליכער בעוועגונג מיט דער רעכטער האנד האט זי צוגעצויגען זיין קאפ צו זיך און אפגעקושט א שווערטערליכען קוש אויף זיינע ליפען.

פלוצלונג האט זי זיך צוריקגעצויגען אנ'איבעראשטע, אך, ענטשולדיגט. וואס איך רייס איבער די אידילליע אין סאמען מיטען! — האט זיך דערהערט דאס הייזעריגע און צארניגע קול פון שאטאנען. — איך ווינש אייך ערפאלג, הער אפיציר!

אנדערסאן האט א ציטער געטון. א טויט-בלייכער האט ער א ווארף געטון אויף שאטאנ'ען א פיינדליכען בליק.

— אוועק פון דאנען, שלענדער! — האט ער א גע־שריי געטון, — איהר זאלט גלייך אוועקגעהן, ווייל איך קען פערלירען די הערשאפט איבער זיך!

שאטאן האט א שפאט געטון, ווי ער האט זיך גע־וואלט ווארפען אויף דעם פארוטשניק. אבער ליארא האט איהם פערשטעלט.

— בע גאט, לעאן — האט זי אויסגערופען, — מאך נישט קיין שום סצענעס, ווייל מ'קען אונז נאך דערהערען.

אנדערסאן האט זי אנגענומען פאר דער האנד און זי אפגעפיהרט אן א זייט.

— איהר זענט גערעכט, — האט ער געזאגט — אבער ווייס אזוי גוט און האלט זיך אן א זייט. דערנאך האט ער ווענדענדיג זיך צו שאטאנ'ען שארף א זאג געטון:

— הער שאטאן, איך פאדער פון אייך, איהר זאלט גלייך פערלאזען דאס צימער, ווייל איהר האט נישט קיין שום רעכט צו אט דער פרוי.

שאטאן האט זיך צולאכט מיט חוזק.

— קען איך אייך פרעגען, וואס פאר א רעכט איהר האט, הער פארוטשניק.

אנדערסאן האט אפגעמאסטען דעם געגנער מיט א בליק, פול מיט פעראכטונג.

(פארטזעצונג קומט)

פון לאדזער האנדעלס־געריכט

„סטאלאנא“ רעגולירט די חובות

ענטשיידונג וועגן עהנליכע עטיקעטען פון צוויי פירמעס

(5) אויף דער אנקלאגע פון דער פירמע ל. פליהאל און שותפים, פאַרבערייַ און פאבריק פון טריקאָ־ און טריקאָ־מאַנופאַקטור־אויסארבייטונגען און קאראלעוו, האט דאס האנדעלס־געריכט פארבאָטען דער פירמע „וואלף זבאר און שותפים“ צו בענוצען זיך מיט דער עהנליכער שוץ־מארקע, וואָס עס האט די דערמאָנטע פירמע און צוריקציהען פון פערקעהר אלע סחורות, וואָס האבען די דאָזיגע מארקע און די דאָזיגע מארקע צו פערניכטען. אויב די פירמע זבאר וועט דאס נישט טון, האט דאס געריכט ערלויבט דער פירמע פליהאל אליין דאס דורכצופיהרען אויפ'ן חשבון פון דער פירמע זבאר.

*

אַנ'עהנליכע אנקלאגע האט די אויבען־דערמאָנטע פירמע אויך אפגעגעבען געגען דער פירמע „ישראל פאלקע“ פון פולנאצנא 4. אויך אין דעם פאל האט דאס געריכט ארויסגעטראגען אַנ'אורטייל צו גונסטען דער פירמע פליהאל, פערבאָטענדיג פאלקע'ן ווייטער זיך צו בענוצען מיט דער עהנליכער שוץ־מארקע און צו בעצאָהלען די געריכטס־קאָסטען. אויך דא האט דאס געריכט ערלויבט דער פירמע פליהאל דורכצופיהרען דאס צוריקציהען די שוץ־מארקע אויף פאלקע'ס חשבון, אויב דער לעצטער וועט דאס אליין נישט טון.

*

דער ריכטער־קאָמיטאט פון דער געפאלענער פירמע „טאני פרענקעל“ (צעגעלנאַ 38) האט זיך געווענדעט צום געריכט נישט איין אַלט צו נעמען די בקשה פון איינציגע קרעדיטאָרען צו ליקווידירען די אופּאַראַשטש, מחמת דאָס רוב קרעדיטאָרען האט נישט אנגעמעלדען זיינע תביעות.

דער ענין וועט בקרוב בעטראכט ווערען אין געריכט.

*

אין יאנואר האט די אקצ.־געז. „סטאלאנא“, פאבריק פון זייד־סחורות אויף קאשטשושקי 9 בעקומען א נאַרזאַר. צוליב דעם, וואָס דער פירמע האט זיך נישט איינגעגעבען דורכצופיהרען דעם סאַנאַציע־פלאַן פון געשעפט האט דער בעפאלמעכטיגטער פון דער פירמע, אדוו. ראזענטאל, זיך געווענדעט צום געריכט מיט דער ביטע איהר צו ערלויבען צו רעגולירען די חובות.

„סטאלאנא“ לייגט פאר איהרע קרעדיטאָרען אפצוצאָהלען 60 פראָצ. פון די חובות אָהן פראָצענטער, צאָהלבאר אין 2 יאָהר אין 4 האלב־יעהרליכע ראַטעס.

דער בילאַנס, וואס איז צוגעלייגט צום שטעלט געווארען דעם 31. מערץ שליסט זיך אָפּ מיט א סומע פון 2,497,560.97 זל. די פּאַסיווען בעטרעפען 537,069,97 זל. און די פליסיגע אקטיווען, סחורות, האלב־פאבריקאטען בעטרעפען 440,186 זל.

דאס געריכט האט בעשלאסען צו שיקען אַנ'עקספערט, וואס זאל קאָנטראָלירען דעם מצב פון דער פירמע.

און דער אופּאַראַשטש פון דער פירמע „טעקסטיל־אינדוסטריע“, אלעע 1. מאי 9, האט דאס געריכט בעשטימט אלס צייטווייליגען סינדיק דעם אדוואַקאַט סט. היימאַן.

פרעמיע פון דער שטאט לאדז

האט בעקומען דער מאלער־טעאַרעטיקער סטשעמינסקי

(—) נעכטען איז פארגעקומען די זיצונג פון קאָמיטעט צו בעשטימען די הויעהריגע פרעמיע פון דער שטאט לאדז פאר ליטעראטור און קונסט פאר א פארשטעהער פון דער מאלעריי־קונסט.

אין דער זיצונג האבען זיך בעטייליגט פארשטעהער פון די ווארשאווער און קראקאווער קונסט־אקאדעמיעס, פון דער שטאט לאדז, פון דעם לאדזשער פּלאַסטישער פעראיין א.א.

די זשורי האט בעשטימט די הויעהריגע פרעמיע (10 טויזענד זל.) פאר'ן מאלער סטשעמינסקי, וועלכער געהט אָן אלס דער גרעסטער אויטאָריטעט און טעאָרעטיקער פון דער מאלעריי־קונסט אין פּוילען.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע

דירעקציע: א. בעזמאַן און ד. צעלמייסטער.

לעצטע 2 געזאַנגונגס-פארשטעלונגען פון אונזער בעליבטען קאָמיקער

דזשעק רעכטצייט

היינט זונטאָג 9 אָוו. א גרויסע הנחה־פארשטעלונג

פון 60 גר. ביז 2 זל. ערשטע רייה

פּאַזיטיוו צום לעצטען מאָל!

דאס

רבי'לע

מיט אַנטייל פון די בעליבטע ארט.-זינגערין

יוכבד זילבערג

צוזאמען מיט'ן גאַנצען פילהאַרמאָניע-אַנסאַמבל

אין דער פארשטעלונג בעטייליגען זיך (לויט א. ב.) פרויען: עמזעל, בעזמאַן, זיסעלע גירל, האניגבוים, טופמאַן, רובינא. מענער: אייזענבערג, עמזעל, בעלבירסקי, גוטמאַן, האמבורגער, האניגבוים, הערשקאָוויטש, טופמאַן. דיריגענט זעלמאַן. טעכו. לייטונג ק. גוטמאַן, סופלער אייזענבערג.

מיטוואָך, ד. 4. מאי קומט פאר דער גרויסער יום-טוב'דיגער

אפשידס-אווענט פון דזשעק רעכטצייט

קינדער איז שול-עלטער

מוזען פערשריבען ווערען אין שולען

אויף די מויערען פון דער שטאט ווערען אויסקלעבט געוואָרען מעלדונגען וועגען שול־צוואנג, וואס איז חל הויי־יאָהר אויף אלע קינדער געבוירענע נאָכ'ן 31. אויגוסט 1918, 1919, 1920, 1921, 1922, 1923, 1924 און 1925.

די קינדער אין שול־עלטער וועלען פערשריבען ווערען אין די שולען אין די טעג פון 22., 23. און 24. יוני ד. י.

ווער עס וויל בעקומען אפגעלייגט דעם טערמין פון שול־עלטער פון זיין קינד צוליב א פיזישער אָדער גייסטיגער קראנקהייט מוז זיך ווענען דעם מעלדען מיט א צייגניש פון א דאָקטאָר צו דער שול־קאָמיסיע ביז'ן 1. יוני.

עלטערן, וואָס זייערע קינדער אונטער־ליגען דעם שול־צוואנג און זיי ווילען זיי שיקען אין פריוואטע שולען, אָדער לער־נען אין דער היים, מוזען וועגען דעם גלייכצייטיג מעלדען ביז דעם 1. יוני. אויב זיי וועלען דאָ סגישט טון, וועלען זייערע קינדער פערשריבען ווערען אין די מלוכה'שע פאלקס־שולען.

נאכט־דינסט פון אפטייקען

היינט בינאכט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען: א. פאטאש (פלאץ קאש־טשעלני 10), א. לאַרעמזא (פאמארסקא 12), ע. מילער (פעטריקאווער 46), מ. עפשטיין (פעטריקאווער 225), ז. גאר־טשיצקי (פּושעיאַוו 59), ג. אנטאָניעוויטש (פאביאניצקא 50).

פון זשורנאליסטען-סינדיקאט

היינט 4 נאָכמיטאָג צום צווייטען טער־מין קומט פאר אין גאָלדענעם זאל פון גראנד־האטעל די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמלונג פון לאדזער זשורנאליסטען־סינדיקאט.

רינג-קאמפען

אין ספארט-צירק

מיטוואָך עפענט זיך אין פּאָפּולערען ספּאָרט־צירק (אויף נארוטאָוויטש נאָם 61) א גרויסער אינטערנאַציאָנאַלער טור־ניר פון פראנצויזישען רינג־קאמף מיט הויכע געלד־פרעמיעס. עס וועלען זיך בעטייליגען די בעריהמטעסטע אטלעטען אויף דער וועלט, ווי שטעקער, ציגאַ־ניעוויטש א.א.

הענדלער פון לעבעדיגע סחורה פאר'ן געריכט

א פארפאלק, וואס האט פערקויפט יונגע מיידלעך קיין ווארשא

(§) פאר'ן קרייז־געריכט איז נעכטען געשטאנען דאס פאר־פאלק רענקאָוויעצקי פון דער גאס פון 28־טען שיסער־פאלק נומער 51, ווערענדיג בעשולדיגט אין פיהרען א „האנדעל“ מיט לעבעדיגער סחורה. דער בעשולדיגונגס־אקט ווארפט זיי פאר אט וואס:

אויפ'ן אויבענדערמאָנטען אדרעס האבען די בעשולדיגטע געהאלטען אויף „פענסיאָן“ 4 מינדערעיעהריגע מיידלעך, וואס האבען דאס גאנצע „פערדינסט“ אפגעגעבען רענקאָוויעצקי'ן. אויסער דעם ווערט אויך זיי פארגעוואָרפען, אז זיי האבען די „פערבראַקירטע“ סחורה אוועק־געפיהרט קיין ווארשא און דארטען זיי פערקויפט, נעמענדיג צו עטליכע הונ־דערט זל. „פאר שטיק“.

די בעשולדיגטע האבען זיך אין דער שולד נישט מודה געווען.

אויף דער פראגע פון פארזיצענדען מיט וואס דאס פאר־פאלק בעשעפטיגט זיך, ענטפערט סטאַניסלאַוו, אז ער פער־נעמט זיך מיט מוזיק־לעקציעס.

פון די ערקלערונגען פון די עדות, מענשען פון דער אונטערוועלט און פראס־טיטוטקעס, ווייזט זיך אבער ארויס, אז דאס פאר־פאלק האט זיך פערנומען מיט „טראנספּאָרטירען“ לעבעדיגע סחורה קיין ווארשא.

אזוי ערקלערט, למשל דער עדות הע־לענא קרופּיניא, אז זייענדיג א דינסט ביי די רענקאָוויעצקים איז זי דורך זיי גע־צוואונגען געוואָרן אויפצונעמען „געסט“.

אויף די 16־יעהריגע רעגינא בייגער פון ווארשא איז דורך די רענקאָוויעצקים געטריבען געוואָרען צו פראָסטיטוציע און שפעטער דורך זיי פערקויפט געוואָרען.

צוליב דעם, וואָס 2 הויפּט־עדות האָ־בען זיך נישט צוגעשטעלט, איז די פראָצעס אָפּגעלייגט געוואָרען אויפ'ן 10. מאי.

לאווניק קוק רעהאביליטירט

אנערקענט די בעשולדיגונג פאר נישט-בעגרינדעט

(§) ווי בעקאַנט, איז דעם 10. דע־צעמבער אפגעשטעלט געוואָרען אין זיין אמט דער לאַווניק פון דער שטייער־אָפּ־טיילונג ביים לאָדזער מאַגיסטראט לייב־וויק קוק, צוליב דער בעשולדיגונג, אז ער זאָל האָבען גענומען לאַפּוּבקעס.

נעכטען האט דער אויספאָרשונגס־ריכ־טער צוגעשיקט א מעלדונג צום אדוואָ־קאט בושעזשינסקי, וועלכער איז קוק'ס פערטיידיגער, אז די דאָזיגע בעשולדי־גונג איז אַנולירט געוואָרען.

אין צוזאמענהאנג דערמיט האט לאָווניק קוק צוגעשיקט א בריף צום שטאָט־פרעזידענט, אין וועלכען ער בעט אויפ'ן סמך פון דער דורכגעפיהרטער אויספאָר־שונג צוריקצושטעלען איהם אין זיין פרי־טיגקייט אלס לאַווניק פון דער שטייער־אָפּטיילונג.

Dr. I. Dynenson
powrócił

א שדכן

פאר לאדז און אומגעגענד ווערט געזוכט פאר אַנ'אינטעליגענט און רייך פרויליין. אָפערטען פאר R. Z. אין אדמיני. פון „ל. ט.“

ס'ווערט געבעטיג

מענער־מאגאזין סאק־ארבייטער, אונטער און אויבער־מאשינערס און אויספרעסער זאכאָדניא 33, פיינוואַקס, לינקס פּאַרטער.

צו פערקויפען

א קאנסילוואטאר

מיט א שווייצארישע מאשין צו מאכען לאָדעס. צו ערפאהרען אין געוועלב

Suwalski, ul. Bazarna 2.

שרייבען שעהן און שנעל

לערנט אויס דער בעריהמטער קאַליגראַף ל. בערמאַן אין 15 לעקציעס. אויך ווערט אויסגעלערנט גוט שרייבען א יודישען בריף אין 15 טעג, אפילו דעם וואָס קען גאָרנישט. די עלטער שפילט קיין ראָלע ניט.

זאוואדזקא 19 וו. 1 פר.

אלע דארפען וויסען

אז די פירמע

פערדער, זגערזשער 7

לוטאָמירסקאַ 2 און זגערזשער 20

איז די איינציגע קוועלע וואו מען קריגט עמביליגסטען צו קויפען

דאמען- און מענער-היטען

פון די נייעסטע פאסאנען און מאָדערנסטע קאָלירען, וואָס איז ספּעציעל צוגעגרייט געוואָרען אויף דעם קומענדיגען יום-טוב און גלייכ־צייטיג ווערט אנגענומען צו איבערפאסאנירן מענער- און דאמען-היטען פון גאָר אלט אויף גענצליך ניי און אלעס צו ביליגע פרייזען און רעיעלע בעהאנדלונג. געדענקט די אורעסן

טראנספארטען איבערן לאנד

דורך לאסט-אויטאס

באן-טראנספּאָרטען, איבערציהונגען, מאגאזינירן

ערלעדיגט קאנקורענצלאָז

ŁÓDZKO-WARSZAWSKIE TOW. TRANSPORTOWE, SP. Z O. O.

ŁODŹ, ul. JULJUSZA Nr. 1

Tel. 206-90.

רעפרעזענטאנט פון דער פירמע:

Dom Ekspedyc.-Przewozowy Bronisław Seidel i S-ka, Sp. z o.o.

Warszawa, Wronia 33. Tel. 712-80.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים ספּעציאַליסטען

זאוואדזקא 1

נאָר פאר גע-ערישע הויט-קראַנקהייטען און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער. קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראלאָגישע און נערווען-קראַנקהייטען.

קווארץ-לאמפּ-עלעקטרישער הייל-קאבינעט - קאָסמעטיק.

טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אָוונט

זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמ.

בעזונדערע ווארטע-צימער פאר פרויען.

וויזיט 3 זלאָטעס

קויפט נור פון די 1-טע קוועלע

גרויסער אויסוואהל

שפּאַציר-וואָגענס אייזען - ניקעל בעטען

מאטראצען „Patent“ ספּרענזשינעס וויזימאַטשקעס אמעריקאנער

צו בעקומען אין פאבריקס-לאגער

אין הויף „DOBROPOL“ Łódź, Piotrkowska 73

מידקייט צו מידקייט איז נישט גלייך

(א מעדיצינישע דערקלערונג פון וואנען דאס קומט) -:- פון ד"ר ס. קלארמאן

עס איז אפשר נישט יעדען בעקאנט דער פאקט, אז נישט אלע מענשען, וואס קומען צו א דאָקטאָר און בעקלאָגען זיך אויף תרי"ג קראנקהייטען, אז ס'טוט זיי וועה ערגעץ אבער, קאָנען נישט עסען, זענען שטענדיג שלעפעריג און מיד, און קאָנען דאָך נישט אנטשלאָפען ווערען, ווען זיי לייגען זיך אין בעט אריין; אז זיי האבען קיין כח נישט צו טון זייער טעגליכע ארבייט וכדומה, — זענען אין דער אמת'ן נאָר נישט קיין ערנסטע קראנקע. עס פאסירט נישט זעלטען, אז נאָכ'ן דעם, ווי דער דאָקטאָר האט אויסגעהערט אזא לאנגען צעטעל פון פערשידענע קלאָגעניש, און נאָך א לאנגער און אלזייטיגער אונטערזוכונג אויף אלע אָרגאַנען, זאָל ער נישט געפינען קיין איין איינציגען אבר אפילו, וואס זאָל ווארפען א חשד אויף אוננאָרמאלקייט. ווען אזא „חולה“ הערט אויס דעם לעצטען פסק־דין פון דאָקטאָר — בלייבט ער שטעהן, ווי צומישט און ווייסט נישט, וואס צו טראכטען, צי איז ער שוין טאקע אזוי שטארק קראנק, אז דער דאָקטאָר וויל איהם שוין נישט אויסזאגען דעם אמת, אָדער דער דאָקטאָר איז גאָט קיין מומחה און פערשטעהט נישט, וואס איהם פעהלט.

אבער דער אמת איז, אז ביידע זענען גערעכט: דער בעל־דבר ליידט טאקע פון די אלע זאכען, אויף וואס ער בעקלאגט זיך, און דער דאָקטאָר, ווידער, האט דאך נישט געקאנט געפינען קיין אינן אמת קראנקען חסרון, און וועלכען עס איז אבר. און ווייסט איהר, וואס דער סוד פון אזא צושטאנד איז? גאנץ איינ־פאך — מידקייט.

און מידקייט איז קיין קראנקהייט נישט. דאס איז א גאנץ נארמאלע פיזיאלאגישע לאגע פון געזונדען מענשליכען קערפער. לאָמיר דאס א ביסעל גענויער ערקלע־רען, וועט איהר זיך וועגענער תירוש'ן אויף דעם רעטעניש.

די פעהיגקייטען צו טון קערפערליכע, אָדער גייסטיגע ארבייט איז א פּולקום געזונדען צושטאנד נעמט זיך ביי אונז דערפון, וואס אין בלוט געפינט זיך א כעמישער שטאף, וועלכער ווערט פער־שפרייט צו אלע מוסקולען פון יעדען אבר. אבער וואס לענגער א געוויסער מוסקול ארבייט, ווערט אט דער שטאף אויסגעוועפּט און אנשטאט דעם זאמעלט זיך דארט אן אַנ'אנדער סארט שטאף, וואס מ'רופט „מידקייט־שטאף“, וואס דינגט ווי א גיפט פאר'ן איבערגעארבייטען מוסקול און דורך די נערווען פון איבערגעארבייטען מוסקול לאזען זיי אונז־זער בעוואוסטזיין וויסען וועגען דעם. ווען בלויז געוויסע לאקאלע מוסקולען ווערען אזוי איבערגעארבייט, דרוקט זיך די מיד־קייט אויס אין דעם, וואס נאָר א געוויי־סער איינציגער אבר הויבט אן וועה טון. אזוי, א שטייגער, פיהלען מיר א מיד־קייט אין די הענד נאָך א לאנגער צייט באל־שפּילען, אָדער שווימען; און איז אין די פיס — נאָך א לאנגער שטרעקע לוי־פען. ווען מיר הערען זיך נישט צו צו דער אנצוהערעניש, וואס די לאקאלע מיד קייט גיט אונז, און מיר זענען עקשנים און גייטען די דאָזיגע מוסקולען ווייטער צו ארבייטען, איז דער פועל־יוצא דער־פון, וואס די מידקייט געהט איבער צום גאנצען קערפער און יעדער אבר ליידט שוין פון דער מידקייט־גיפט, דער עיקר דאס הארץ און די לונגען.

אין געוועהנליכען טאג־טעגליכען לע־בען דארף אונז קיינער נישט דערמאנען וועגען דער מידקייט, אינסטינקטיוו דערפיהלען מיר דאס אליין א סך פרי־הער, איידער מיר דערגרייכען די לעצטע מדרגה פון מידקייט. מיר הערען אויף ארבייטען, רוהען זיך אָפּ, וואס דרוקט זיך מעהרסטענס אויס אין שלאפען, דורך וועלכער צייט די גיפטען פערשווינ־דען און פרישע ארבייטס־פעהיגקייט שטאף ווערט ווידער בעשאפען און בעגייט די כחות.

דער פראָצעס פון אזא מידקייט איז נארמאל און קומט פאר ביי יעדען מענ־שען טעגליך. די געפיהלען פון אזא מיד־קייט זענען, פערשטעהט זיך, נאָר סובי־יעקטיוו, נאָר דער, וואס לעבט עס אי־בער אליין, קאן וועגען דעם וויסען, קיין אויסענווענדיגע סימנים זענען דערביי נישט טא, וואס א פרעמדער, אפילו א דאָק־טאָר, זאָל קאָנען דערקענען.

ווי איהר זעהט, איז דאס געוועהנליכע מיד ווערען נישט קיין קראנקהייט, פער־קעהרט, מ'קאן דאס האלטען פאר א מעלה, ווייל דאס דינט דאך, ווי א מיטעל אפצוהיטען, אז מ'זאָל נישט ארבייטען ביז די כחות זענען אינגאנצען אויסגע־שעפּט. פון שטענדיגען איבערארבייטען זיך קאן מען דאך סוף־כל־סוף חלילה אויף אַנ'אמת קראנק ווערען.

פון לעבען צו האס, זאגט מען, איז נאָר איין שפאַן. אזוי קאן מען פון דער נאטירליכער, געזונדער מידקייט, וואס טוט גראד א טובה דעם קערפער דורכ'ן דעם, וואס עס דערמאנט אונז צו רוהען און בעניי'ען פרישע און לעבעדיגע אר־בייטס־כחות, וואס „מאכט דאס לעבען זיס“ — קאן מען איבערגעהן אין אי־בערנאטירליכער מידקייט, וואס פערגאָ־טערט דאס מענשליכע לעבען. אזא מיד־קייט קאן זיין שארף פון מיט איינמאל און צופיל אנגעשטרענגטער ארבייט, אָדער דאס כראָנישע, בעשטענדיגע אי־בערארבייטען זיך איבער די כחות, וואס גיט נישט קיין געלעגענהייט צו בעפרייען זיך פון די מידקייט־גיפטען, וואס זאמ־לען זיך אָן, דערלאזט נישט און גיט נישט נעגיג צייט, אז די כעמישע ארבייטס־פעהיגע שטאפען זאָלען זיך אויף דאס ניי ענטוויקלען. פון אזא מין צושטאנד מוז דער קערפער, נאטירליך, זיך געפי־נען אין אַנ'אייביגער מידער לאגע. דער־פון ליידען נישט נאָר די בעזונדערע אברים, וואס האבען זיך דירעקט בעטיי־ליגט אין דער אוננאטירליכער אנגע־שטרענגטער ארבייט; אלע טיילען פון אונזער גוף ליידען דערפון, דערהויפט דער איידעלסטער און פיינסטער שפּיל־אָרגאַן אונזערער — דער נערווען־סיס־טעם. מיר קאָנען דעריבער פערפלייצען אייביגע קאַליקעס, כאָטש מ'קאן מיט'ן פינגער נישט אנווייזען, וועלכער איז ־ נענטליך פון די איינציגע גלידער איז ארגאניש געשעדיגט. אונזער געזונד גע־פינט זיך דערמאלט אין אזא לאגע, ווי א מאשין, וואס אלע טיילען איהרע בע־זונדער זענען דוקא גאנץ, נאָר רוהרען און בעוועגען זיך, קאן זי פארט נישט. מ'קאן נישט וויסען אויף זיכער, צי עס פעהלט דארט אייל, וואסער, אָדער ברענ־מאטעריאל; גלייכער קאן מען דאס אנ־רופען, אז עס פעהלט די נשמה. אזוי ראכט זיך, איז דער גאנצער קערפער מיט אלע גלידער זיינע פולקאם גאנץ, נאָר נישט איז דארט צוגראָבען, נאָר פונק־ציאָנירען פונקציאָנירט ער פארט נישט, און מ'פיהלט זיך דעריבער נישט ווי עס בעדארף צו זיין. דער מאגען ארבייט עפּוס נישט אויפ'ן ריכטיגען שטייגער, דער שלאף ברענגט נישט די אמת'ע אויסגערוהטקייט, און ס'פעהלט די ריכ־טיגע ווידערשטאנדס־קראפט נעגען פער־שידענע צופעליגע אנפאלען; מ'איז דע־ריבער אויסגעשטעלט צו דער סכנה, וואס וואו ערגעץ א שלאק זאָל זיך צוקלעבען. עס פעהלען אוים די נאטירליכע עלע־מענטען אין בלוט, וואס זענען נעוועהנ־ליך בכח בייצוקומען אנשטעקענדע קראנק־הייטען.

געוויס זענען נישט אלע מענשען גלייך אין זייער קערפער־געבוי. אין זייער קאנ־סטיטוציאנעלער צוזאמענשטעלונג, און דעריבער איז זעהר שווער צו בעשטימען און יעדען בעזונדערע פאל, צי איז אט די מידקייט די גרענעץ פון דער נאטיר־ליכער פיזיאלאגישער, נארמאלער מיד־קייט, אָדער צי איז זי שוין פון יענער זייט גרעניץ, דארט וואו עס הויבט זיך אָן די קרענקליכע מידקייט.

די רפואה פאר קרענקליכער מידקייט בעשטעהט פון אלגעמיינע מיטלען, וואס זענען נויטיג אויפצוהאלטען דעם נאָר־מאלען געזונד־צושטאנד. ווענינג שלאף איז די ערשטע סיבה פון אוננאטירלי־כער מידקייט. שלעכטע און אונגעזונדע שפייז איז אַנ'אנדער אורזאך; אנגע־שטרענגטע ארבייט פאר א לאנגער צייט לייגט אויך צו א קנייטעל צו מידקייט וועניג בעוועגונג אויף דער פרישער לופט טראָגט אויך נישט וועניג ביי צו דעם שלימזל. בעשטענדיגע אויפרעגונג און אפשר דער לעצטער חותם, וואס פער־ענדיגט דאס בילד פון דער מדויערינער סצענע.

פערריכט אט די אלע פעהלער, וועט דאס אליין פערשווינדען און דער „חולה“ וועט קומען צו זיך און ווערען געזונט אויף אלע אברים.

צום סוף וויל איך זאגען, אז די אלע אנשטרענגונגען, וואס געוויסע כלל־טוער ווענדען אָן צו פערקירצען די ארבייטס־שעה'ן פון טאג, זענען נארנישט צוליב וואוילטעטיגע מאטיוען, כאטש זיי אליין ווייסען אפשר דערפון נישט. די מאדער־נע אינדוסטריע, וואס מאכט דעם מענ־שען פאר קנעכט פון דער מאשין איז גורם, אז די ארבייט זאָל זיין אנגע־שטרענגט, און זאָל אויסמאטערן דעם ארבייטער פיל שטארקער און גיכער, ווי אמאָל, ווען דער ארבייטער איז געווען דער בעל־הבית איבער זיין ארבייט. אויף די רעגולערע ארבייטס־שעה'ן וועלען מיט דער צייט פערקירצט ווערען אפילו אויף פינף, אָדער פיר שעה, וועט עס נישט זיין אין זכות פון בעל־טובות, נאָר גלי־כער מחמת פיזיאלאגישער נויטווענדיג־קייט.

—•—

אינטערעסאַנטע וועלט-נייעס אין בילדער

נײַ שעקספּיר-טעאַטער אין ענגלאַנד

אין סטראַטפאָרד, דער געבורטס-שטאָט פון גרויסן ענגלישען דראַמאַטורג ווילליאַם שעקספּיר, איז אויף אַן אָריגינעלען אופן פאָרגעקומען די פייערליכע ערעפנונג פון שעקספּיר-טעאַטער. די בלוּמען-פעסט קויפּעו ינס איז טראַכט פוּז די צייטען פון קעניגין עליזאַבעט, מאַניפעסטירן איבער דער שטאָט

גערידטס-זאַל פּלאַט אין בעת אַ פּראָצעס

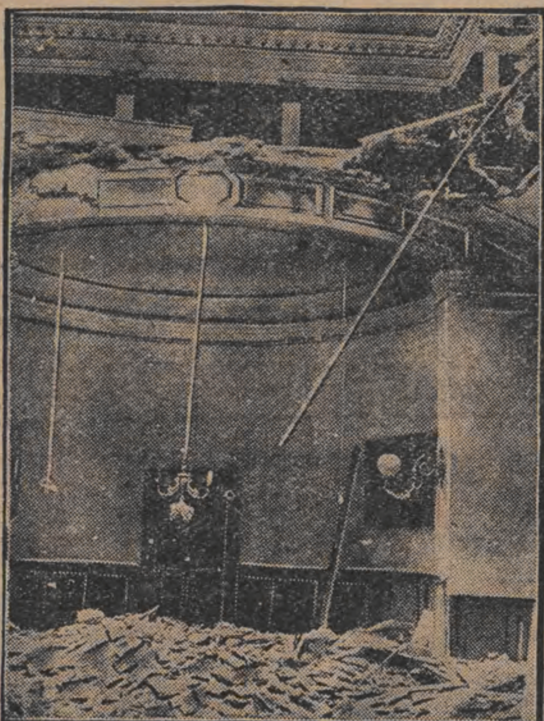

אין קאָרסיקאַ איז פלוצלונג אײַנגעפאַלען רער זיצונגס-זאַל פון געריכט בעת אַ פּראָצעס. פון אונטער די חורבות האָט מען אַפּגעגראָבן 17 הרוגים.

ענגליש ווידער אין דער היים!

די טעג איז צוריקגעקומען אַ פּוּלק שאָטלענדישע זעלנער קיין ענגלאַנד, וואו זיי האָבן יאָהרען פאַרבראַכט אויף'ן חיינטען מזרח. די שמחה וואָס זיי זענען צוריק אין דער היים קאָן מען אָפּלייענען פון זייערע געזיכטער.

אויף פריהלינג!

דער פּליכט פון דער עלעגאַנטער דאַמע איז צו בעקענען זיך מיט די לעצטע נײַעסע

אויף פריהלינג!

וואָלענשטאָפען:
Afghalaine-frisette
מאָדערנע וואָלענשטאָפען אויף קליידער
Panama
Crepe Mongole
Jersey
Mousline de Laine
Tricot
Shetland
מאָדערנע וואַרע אויף פּאַלטאָס און קאָסטיומען

זיידענס:
Crépe Lyon
Crépe Extra
Crèpe Mongole
Crèpe Georgette
Crèpe Meteor
Crèpe Marocain
Petite Reine
Torle de soie
Fulary deseniowe
Etaminy deseniowe

ווידזעווער:
אויף קליידלעך, בלוזקעלעך.
שלאַפּרעק אויף שירצען
Walencja
Lanetto
Bałtyk
Prosna
Popelina kolorowa
Popelina deseniowa
Fartuchowe

אויסשליסליכער פאַרקויף פון
ווידזעווער סחורות
בראַקעס
סעקונדע
און רעשטען

די סחורות פון דער מאַרקע
OK
זײַנען אַ ביז-איצט אומבעקאַנטער העכסטער קוואַליטעט.

מאָדערנע פאַרבען: bleu royal, empire, bleu mut, mode
אַלע אַנדערע טיילען זענען רייך פאַרזעהן.

KONSUM
BEI DER „WIDZEWSKA MANUFAKTURA" S.A.
ROKICINSKA 54. Zufahrt mit den Strassenbahnen № 10 & 16

KONSUM
BEI DER „WIDZEWSKA MANUFAKTURA" S.A.
ROKICINSKA 54. Zufahrt mit den Strassenbahnen № 10 & 16

זומער-וואוינונג-פּאַרצעלאַציעס אין סאָסנאָווע וואַלד
פון גוט
DRUZBICE
וואָס געפינט זיך ביים שאָסע לאָדז-פּאַביאַניץ-בעלכאַטאָוו

די פּאַרצעלען ווערען פאַרקויפט פון 25 ביז 50 גראַשען פאַר אַ קוואַדראַט מעטער אויף 2 יעהריגע אויסצאָהלונגען. זאַמדיגע גענענד, טרוקן, געזונד און זעהר שעהן. פלאַזשע איבער'ן טייך. דער וואַלד איז אַלט 60 יאָהר. – עס זענען שוין פאַרקויפט געוואָרען 170 פּאַרצעלען, עס איז געבליבען נאָך צו פאַרקויפען 80 פּאַרצעלען. דער קרייז-אַגראַר-אַמט אין פּיעטרקאָוו האָט שוין בעשטעטיגט אַ העלפט פון די, וואָס האָבן זיך שוין איינגעשאַפט די פּאַרצעלען. זעהר בעקוועמע קאָמוניקאַציע, יעדע 2 שעה געהט אַרויס אַן אויטאָבוס פון לאָדז דורך פּאַביאַניץ, דרוזשביצע, בעלכאַטאָוו און צוריק.

אינפאָרמאַציעס ערטיילען: 1) אין לאָדז: ביוראָ פון Inż. Leon Hurwicz טעל. 141-95, פּילסודסקיעגאָ 36, פּראָנט 1. שטאָק, 2) אין פּיעטרקאָוו ביוראָ פון Leopold Pajdowski געשוואָרענעם געאָמעטער טעל. 20, פּילסודסקיעגאָ 65, 3) אין דרוזשביצע דער אַדמיניסטראַטאָר פון גוט, Władysław Adler

די אמת'ע טרייסט פאַר נערווען-קראַנקע

איז מיין נישט-לאַנג ארויסגעגעבען ביכעל, אין וועלכען ס'ווערען ערמוטיגענדע די בוזת, ווי אַזוי עס ענטשטעהען, אויך ווי צו היילען נערווען-לײַדער, שטיצענדיג זיך אויף מיליאָהריגע ערפאַהרונגען.

אײַנגאַנצען בחנם

שיק איך אַרויס דעם עשרת-הדברות פון געזונד יעדען, ווער ס'וועט מיר שרייבען. ווערט דעם אונטען אָנגעגעבענעם אַדרעס. ווייזענדער דאַנק-בריף בעשטעטיגען די ווירקזאַמקייט פון דעם איינציג אויסגעאַרבייטעט מיטעל העלכער טאָרט אַ רעזולטאַט פון אַ שווערער געזונטהייטספּלאַן אַרבייט. ווער עס געהערט צו די גרויסע מאַסע נערווען-קראַנקע, ווער עס לײַדט אויף צושטרייאונג, שרעק פאַר'ן טויט, זכרון-שוואַכונג, נערוועזע קאָפּ-ווייטאָגן, שלאַפלאָזיגקייט, מאָגען-פאַרדאַרבונג, הייסע-געפיהלן אין מאָגען, אַלגעמיינע שוואַכקייט אָדער טיילווייזע קערפּער-שוואַכונג אָדער אויך אויף אַנדערע אומצאָהליגע לײַדען, – דער דאַרף זיך היינט צושיקען מיין ערמוטיגענדיגע ביכעל, ווער ס'וועט דאָס ביכעל איבערלייענען מיט קאָפּ דער וועט בעקומען אַ בערוהיגענדע פאַרזיכערונג, אַז עס עקזיסטירט דער איינציגער פּשוטער וועג צום געזונד און לעבענס-לוסט, פאַרשלאָגט נישט, נאָר שרייבט נאָך היינט

Ernst Pasternak, Berlin S. O.
Michaelkirchplatz № 13, Oddział 9/7.

קאָלערטע און ווייסע דאַמען-וועש
ROBOTA RĘCZNA—האַנד-אַרבייט
נעמט אָן צו שטיקען און נייען מיט איינענע ווי אויך אָנפערטרויטע וואַרע ווי Petite-reine Crèpe-de-Chine א.ז.וו. אַלעס לויט פּאַריזער און ווינער זשורנאַל. זאַוואַדזקאַ 27 פּליעוויס.

עפענטליכע ערקלערונג.

דאַנערשטאָג, ד. 23 אַפּריל איז אויף אַ קאָנפערענץ פון די לאָדזער שאַכער בעשלאָסען געוואָרען צו אָרגאַניזירען אַלע לאָדזער שאַכער אין איין פעסטע אָרגאַניזאַציע. אין דער אָרגאַניזאַציאָנס-קאָמיסיע זענען אַריין: אַברהם יצחק ראָזענצווייג, זעליג סטאַלאָוויצקי, יצחק סעדערמאַן, יחיאל פוקס, שמואל לינדענבוים, יעקב לעווקאָוויטש, שלמה מיכאַלעוויטש, ניסן קליינעווסקי און איסר בערנאָווסקי.

גלייכצייטיג מעלדען מיר, אַז מיר האָבען מעהר נישט קיין שום שייכות צום שאַכער-פערעיין אַלטשטאַדט 10.

די אָרגאַניזיר-קאָמיסיע

גרינדער און ג. וויצע-פּרעזעס פון שאַכער-פערעיין, אַלטשטאַדט 10
ניסן קלינעווסקי

ס'ווערט געזוכט
אַ נ"כ-סטרוזש מיט גוטע רעקאָמענדאַציעס.
צו מעלדען זיך פון 11 ביז 13
אויף Stara-Wólczańska 6

!!! מענשען, איהר געהט אַרום אָהן קאָפּ האַלטעט כאָטש אין אָרדנונג די פיס
שוויים-פוס און הינער-אויגען-לײַדען-דע!

אויב איהר ווילט האָבען אַנ'עונג יום טוב אויקענען קומען צווישען מענשען, ווענדעט זיך צום סאַנאַ מאַסאַזש-קאַבינעט, פּאַמאַרסקאַ 20 פּראָנט, 1. שטאָק, טעל. 99-21(. נעמט אָן פון 9 ביז 1 און פון 3 ביז 7. דאָרט ווערט דאָס פוס-שוויצען לויט די נײַעסטע מעטאָדע אין פאַרלויף פון 3 ביז 4 טעג בעזייטיגט אויף שטענדיג אונטער גאַראַנטיע. דאָרט ווערען הינער-אויגען בעזייטיגט אָהן שניידען, אָהן מאַשטשען און פוילשטענדיג שמערץ-לאָז. אויך וואונש פּרימאַ רעפערענצען.

Dr. HALTRECHT
ספּעציאַל-אַרצט
פאַר הויט און געשלעכטס-קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 10, טעל. 245-21
נעמט אָן פון 8-11 פריה, פון 12.30-1.30 נ"מ. און פון 5 ביז 9 אָוו. זונטאָג פון 10 ביז 1 בייטאָג

פרוכטען-ביימלעך, פּאַרק-בליהעכצער, קאָניפערן-בעפּיצעכצער, עמפעהלט דאָס גערטנער-אויסשאַלט J. Soiński, Zdrowie צופאָהר מיט טראַמוואַיען № 15 – פרייזען בעדייטענד ערמעסיגט.

קלאַנג-קינאָ
ZACHĘTA
זגיערזשער-גאַס 26.

היינט און ווייטערדיגע טעג!
קלאַנג-קונסט-ווערק פון אַ וועלט-רוהם לויט דער ערצעהלונג פון אירענא ניעמיראָווסקאַ – א. נ.

דוד גאָלדער

ריהרענדע דראַמע, וואָס דעקט אויף די אינטימסטע מענשליכע שוואַכקייטען. אין דער הויפּט-ראָל: דער טיטאַן פון עקראַן, דער בערימטער פּראָנצויזישער טראַגיק
Harry Bauer
– און די – סטאַטוע-שיינע
Jackie Monnier

קומענדער פּראָגראַם: „בלוט אין דער מדבר".
אָנהויב פון סעאַנסן 4 נאָכמ., שבת, זונטאָג, חגאות 12 מיטאָג.

דער מבין זאָגט:
יאָ, אָבער „פּרימעראָס"-גומי
איז דאָך פיינער, זיכערער און געזונדער. פערלאַנגט איבעראַל אין אייגענעם אינטערעס

Primeros GUM..?